PELİN BUZLUK

KANATLARI ÖLÜ AÇIKLIĞINDA

ÖYKÜ

CAN

PELİN BUZLUK

KANATLARI ÖLÜ AÇIKLIĞINDA

ÖYKÜ

1. basım: Ekim 2012
E-kitap 1. sürüm Eylül 2014, İstanbul
Ekim 2012 tarihli 1. Basım esas alınarak hazırlanmıştır.

Yayına hazırlayan: Faruk Duman

Kapak tasarımı: Ayşe Çelem Design
Kapak resmi: © Shutterstock

ISBN 978-975-07-2386-5

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33
www.canyayinlari.com
yayinevi@canyayinlari.com

PELİN BUZLUK

KANATLARI ÖLÜ AÇIKLIĞINDA

ÖYKÜ

Pelin Buzluk'un Can Yayınları’ndaki diğer kitabı:

Deli Bal, 2012

PELİN BUZLUK, 1984'te Ankara'da doğdu. Ankara Atatürk Lisesi'nden mezun olduktan sonra ODTÜ Çevre Mühendisliği Bölümü'ne girdi. 2008'de lisans eğitimini tamamladı. Öykü ve yazıları 2002'den bu yana *Varlık, Kitap-lık, Notos, Sıcak Nal, Dünyanın Öyküsü, Özgür Edebiyat, Akköy, Nikbinlik* ve *Kül Öykü* dergilerinde yayımlandı. "Deli Bal" adlı öykü dosyasıyla 2010 Yaşar Nabi Nayır Öykü Ödülü'ne layık görüldü. *Kanatları Ölü Açıklığında* yazarın ikinci kitabıdır.

Yıldırım aşkına.
Yıldırım Aşkı’na.

İBRAHİM DAĞI

Cümlemiz de sardık otlarımızı ince kâğıtlara. Dilaltı. Maraş'ı selamladık. Geçmişi, dişlerin silinmeyen kahverengiye acelesini ve o ahırsı kokuyu en unutulmuş hücrelerimizle duyduk. Tatlı bulantı. Sahte mutluluk. Aklımızda güzel bir şey varmış da unutmuştuk sanki. Anımsanmaması tüketilemeyeceği anlamına gelen, unutarak sakladığımız mutluluğumuz, otobüsten iner inmez gelip bulmuştu bizi. Ama hâlâ gizil ve gürültüsüz. Oysa geçmiş, sırf geçmişliğinden ve ne yaparsak yapalım şöyle bir bakmaya olsun gidemeyeceğimizden güzeldi.

Çocukluğumuzun geçtiği bu şehirde rahatça esmerleşiyorduk yeniden. Esmerliğimiz bu topraklara aitti ve şimdi serbestti. Dilimiz eski sesleri kavrıyor, heyecanla unutuyordu bazı harfleri, atıyordu. Kendimizi ele vermemek için yıllardır iki yanımıza yapışık kollarımız zarlarını yırtıyor, acıyarak açılıyordu. İşte bu jestleri anımsıyorduk aslında! Kollarımızı kaldırıp indiriyorduk. Kucaklaşır gibi esenliyorduk esnafı. Değirmi hareketlerle destekliyorduk dönüş hikâyemizi, yalanlarımızı. Hepimiz başka anlatıyorduk. Kiminde şüpheli çıkıyorduk, kiminde masum. Oysa bir sırrı çevreleyen hep aynı hikâyeydi: İbrahim'in hikâyesi.

Art arda *babası ölmüş bir çocuk* ve *hamam* dendi mi o bildik şiirde yaşardı İbrahim. Biz başkentteyken şiir okurduk. İbrahim'i yaşatırdık böylece. Ama Maraş'ta İbrahim çıkıyordu şiirinden, İbram oluyordu. Maraş'a kim bilir yas tutmaya gelmiştik.

Babam onu eve getirdiğinde ben sekiz yaşındaydım. Abim on dört. Ufaklıklar altı ve dört. Kızlar on beş ve on bir. Babam eve üzgün gelmişti. İçeri girince kapıyı örtmeye davranırken geride onu görmüştük.

"İbo, gir içeri," demişti babam. "Kardeşinizdir. Aranıza alın. Oynayın. Yer verin."

Abim bir keresinde bütün kardeşlerin baba sayesinde geldiğini söylemişti. Ama kapıdan geldiklerini doğrusu bilmezdim. Hem İbo'yu

tanırdık, önceden Yorgancı Yorgo'nun oğluydu. Babası –eski babası– ölünce İbram kaybolmuştu ortadan.

Dedik ama inandık kardeşimiz olduğuna. Babamız karar vermişti.

Gene de biraz kötü davranmayı da ihmal etmedik. Yorgancı Yorgo'nun hayali zihnimizde taze olmasa döverdik onu iyice. Ama dövmüyorduk. Dövüşmediğimizden belki, kardeş de olamıyorduk. Geldiği gün kızlar arka avluda yıkadılar onu. Bir yandan tasla sabunla vuruyorlardı kafasına. Niyetleri iyi ya da kötü değildi. Niyetsizdiler.

Abimle dama yüzüstü yatmış, bol yapraklı kayısı dallarının ardına sinmiştik. Merasim izliyorduk. İbrahim benle yaşıttı neredeyse, kendi yıkansaydı ya... Başı öndeydi, öyle zayıftı ki kafası kocaman geliyordu bana. Pipisi içine kaçmıştı. Önünde bağladığı cılız kollarını, kafasını tastan, sabundan ya da kaynar sudan korumak için hızla kaldırıyordu bazen. Kaçırmıyorduk hiç. Onu beğenmemek için yarışıyorduk abimle. Röntgenciliğimizin yeminli sessizliği fısıltılarla bölünüyordu. Onu sevmeyi yediremiyorduk kendimize. Belki tek başımıza olsak, her birimiz ayrı ayrı rahatça sevebilirdik onu. Bütün sevgi kırıntılarını Yorgo'nun hatıralarına yoruyor, böylece kaçıyorduk birbirimizden. İbo'yu gözetlerken Yorgancı Yorgo'nun gününe gittimdi. Çocuklar için yetişkinlerin en önemli günü, öldükleri gündür elbette. Bir tek o günü kanıksamadıklarından, anlamadıklarından belki.

Yorgo'yu severdim. Çünkü birkaç özel eşyamdan biri olan çocukluk yorganımı ve uykuyu severdim. Küçük evimizde düş dünyamın tek mekânı yorganımın altıydı ve ardından kaçıp özgürce gezindiğim düş diyarları. Bunların kâşifi Yorgo sevilmez miydi... Zihnimde kuvvetli bir inançla hâlâ *yorgan* sözcüğünün *Yorgo*'dan geldiğine inanırım.

Yorgo, dükkânındaki sekide renkli satenlerin, inceli kalınlı ipliklerin, boy boy iğnelerin arasında ortaya serilmiş bir yorganın etrafında yer değiştirirdi gün boyu. Zamanı kendince ölçerdi. Meydanda oynarken göz ucuyla dükkâna ne zaman baksam Yorgo bu tavafın başka bir yerine kurulmuş, bir bacağını altına almış, diğerini ileri uzatmış olurdu. Tombul, çıplak ayağının parmakları oynar dururdu.

İbram yorgancı dükkânına içkin bir yüzdü. Babası akşam vakti kalkıp eve gidesiyken, oğlunu uyanılmaz uykulara batmış halde bulurmuş. Ne denli çabalasa uyanmazmış çocuk. Kucaklayıp eve getireceğine, İbram'ı dükkânda yalnız bırakır, eve dönermiş. Böyle garip bir söylenti vardı

çocuklar arasında. İbo neden katılmazdı oyunlarımıza, gündüz düşlerimize? Geceleyin dükkânda ne yapardı? O dükkânda uyumak dehşetli olduğu kadar çekici bir düştü biz çocuklara. Yorganların altındaki kişisel, yalnız gecemizden başlayarak, şehrin bütün gecesi dükkânın ufak, ancak derin ve zorlu, yün kokulu, uykulu karanlığında üretilirdi. Uyumadan evvel ben de düşsel bir yolculukla odamızdan sokağa, oradan da meydana ve sonra dükkâna kadar karanlığı izler, gecenin oradan doğuşuna dalardım. Sahiden o dükkânda bir kez olsun uyumak nasıl olurdu! Belki kapıyı açıp geceyi salmak sokağa...

Bir gün. Temmuzdan bir gün.

Küçük ablamla Keze'nin hindilerini kızdırıp kendimizi kovalatıyorduk. Hindinin inatçı takibi son bulmayınca soluksuz kahkahalarla koşup eve sığınmıştık. Annem odanın ortasında, Keze Teyzeyle yan yana ayaktaydı. Elini bize doğru kaldırdı. Annem: geniş omuzları, büyük, cesur memeleriyle bir tanrıça. Kesik soluklarımız dışında her şey durdu. Hindilerle ilgili kızacaktı? Merakla baktık yüzüne: Islak gözlü. Burnu kızarmış.

"Yorgancı Yorgo ölmüş," dedi. Nedense dükkân tabelasının soluk renkli, serifli harflerinden okudum bu ismi. Bir an dükkânını Yorgo'dan ayırt edemedim, hangisinin öldüğünü anlayamadım. Kafam ağırlaştı. Gözyaşlarım boynuma, oradan terli göğsüme akıyordu. Ablama sarıldım. Hıçkırıklarımız karıştı.

"İbram yokmuş."

Nasıl yokmuş? Yok demek, ölmüş demek değil.

"Ortada yok çocuk. Gören olmamış. Eminelere gidiyoruz. Evden çıkmayın."

Emine, İbram'ı doğururken ölmüştü. Ama annem ne zaman o evden söz etse *Emineler* derdi gene de.

İbram bulunamadı. Dükkân kapalıydı ama bir şeyler görmek umuduyla elimizi siper edip baktık camlardan içeri. Loş düşlerin cinleri dans ediyordu saten yüzlerde.

Abim yanımda kıpırdandı. Sıkılmıştı belki bu seyirden. Kızlar bir türlü ikna olmuyordu çocuğun temizliğine. Kollarını, sırtını ovalar gibi deliyorlardı iki yandan. Başını kaldırmıyordu İbrahim. Çıplaklığına diktiğimiz saldırgan gözlerimizle onu yenmek isterken, onun hamam sefalarımızda bizi defalarca izlediğini henüz bilmiyorduk. Zalimliğin

doruğu çocuklukta, bütün hamlelerimizi boşa çıkarmıştı İbo. Ketumluğu ve umursamazlığıyla baş edemezdik. Nadiren ağzını açıp sarf ettiği kırık dökük sözler de sadece bizi yaralamak içindi.

Hakkında ancak Yorgo'nun ölümünden sonra kayıp zamanlarıyla ilgili bir şeyler öğrenebilmiştik. Babam anneme anlatıyordu. İbram onca zaman Osmanbey Hamamı'nın cehennemliğindeymiş. Hamamcı Uryan sokakta hasta bulmuş bunu. Acıyıp yanına almış, külhana yerleştirmiş. Öteki yetimlerin de kulağını çekip buna cehenneme en yakın yatağı verdirmiş. Çocuk hep hastaymış. İşe yaramadığı gibi zehir sözlerle külhanı birbirine katarmış. Oğlanlar ateş beslemeyi bırakıp kavgaya tutuşurlarmış. İbrahim'i kollayanlarla hor görenler arasında her gün sataşma, gürültü... Babam *tesadüfen* İbrahim'i ılıklıkta görmese... Ah ah, yüreği yanmış babamın, yazığı gelmiş Yorgo'nun emanetine. Annem de burnunu çekiyordu. Yeniden andılar Yorgo'yu, Emine'yi.

Bu mesele abimle çekildiğimiz köşelerde epey oyalamıştı bizi. Mırıltılarımız bugüne kadar gelir: meğer cehennemin bir yüzünde biz yatarken bir yüzünde hasta İbram yatarmış oğlanlar hınçla ateşi beslermiş belli oğlanın yüzünde ateş izi var yanık değil yok hep ateşe yakın durmuşluğun eski yalımı.

Hamamda babamla yankılı konuşurken, gözümüzü örten buğuyla kulaklarımız sivrilirdi. O yankıların arasında tütekliklerden ince sesler sızardı. Buhara, dumana batmış fısıltılar. Parmaklarımızı kulaklarımıza sokup sallardık. Cok cok cok... Ses gitmezdi. Ürpertiyle babama bakardım. Silme köpük esmer bedeni başka bir güçle donanırdı gözümde. Şimdi o anlamsız ince sesler yine kulağımda, gözetlediğimiz bedene bakıyorum. Eksik bir yanı hep var hikâyenin, olmalı da.

Kızlar çocuğu bir peştamala sardılar. Ön avluya dolanmadılar. Gıcırtıyla bir cam açıldı aşağıda. Annem oradan kucaklayıp oğlanı aldı içeri.

Geldiğinin gecesi yataklarımız ayarlanırken İbo'ya henüz nazik davranıyorduk. Zalimliğimizi dizginlemiştik. Kısa bir süre için misafirlik hakkı vardı. Misafir çocuklarına da dirlik vermezdik ya, Yorgo'nun hayali hep yanımızdaydı. Tabii bir de şu kardeşlik meselesi vardı kafamızı kurcalayan.

Odaya dört yatak ancak sığardı. Annemle babamın yatağı sekideydi. Kalan üç yatakta el, ayak, ağız karışırdı. Kediler de daldı mı aramıza, çok sesli gürültümüz annemi çıldırtırdı. Babamın horultusuna laf yoktu ama.

Uykularımız kavgalı, düşlerimiz kaçaktı. Yorganları paylaşamazdık. Annem hepsini böldürmüştü Yorgo'ya. Kızlar sürekli pisliğimizden, ayak kokumuzdan yakınırlardı. Çoğu sabah küs uyanırdık. İbrahim'e yer bulmak zor işti şimdi. Sonunda sesi çıktı: "Yorgan olsa, ufak da olur, yeter bana. Oturarak da çok uyudum. Bir yorganım olsa yeter." Sesindeki bu müzikli keder beni anlayamadığım kadar çok öfkelendirmişti.

Ufaklıklardan birinin bebeklik yorganı çıkarılmıştı yüklükten. İki yer minderi yan yana konmuştu. Yataklar arasındaki daracık boşluğa. Eve sığamadığımız o an aşikâr olmuştu. Evimiz, gelen her çocukla birlikte çatısına, duvarlarına ekler yapılarak biraz daha büyütülmüş bir yapıydı. Her pencerenin çerçevesi başkaydı. Çoğu kurtlanmış, çürümeye yüz tutmuştu bile. Babam molozculardan ucuza alırdı. Pencereler hatıralarında eski evlerdeki seyirleriyle gelirdi bize. Ama İbrahim'in gelişiyle ev büyümemiş, dahası bütün yoksulluğumuz sökün edip eviçlerine dolmuştu. Kardeşimiz değildi. Coşkun bir kibirle bize yukarıdan bakıyor, karşılaştığı her zorluğa ağırbaşlı bir çilekeş edasıyla katlanıyordu. Bütün yeme içmesine sinmiş o tiksinti; hastalık ve iştahsızlıktan öte bir horgörüye dönüşüyordu. Kimimiz canla başla kendimizi sevdirmeye çalışırken kimimiz ölesiye nefret ediyorduk ondan. Babamsa ne sevgi ne nefret, yalnız acıyordu ona. Babamın dindar bir adam olarak en sevdiği duyguydu acımak.

İbram kaybolmayı seven bir çocuktu. Bense onu bulup eve getirmekle görevliydim. Ararken daha da hınç dolardı içim. Bulmadan eve dönemeyeceğim için bu teklifsiz saklambaç aramızdaki tek ilişkiydi. Oyun boyunca birbirimizi görmezdik. Yalnız o saklanır, yalnız ben arardım. Onu bulduğumda oyun bitmiş olurdu. Yan yana eve dönerken asla konuşmazdık. Bir türlü kardeş olamazdık.

Onu aramak işi, bir kuytuda çoğun uyur haldeki bedenini aramaktan öte, içime kapanıp düşünmelere dönüşürdü. Kimdi İbram, bunu arardım. Bazen bize geldi geleli yediği patatesleri saymaya çalışırdım. Yer minderlerindeki kâbuslarını, sayıklayan ağzını aklımda tutardım. Babamın onu eve getirişi, annemin onu kucaklayıp arka camdan içeri, eve alışı yinelenirdi gözümde. Bunlara rağmen İbram bize hiç gelmemişti belki de.

Son evlerin de ardında bir tepe vardı. Onu ararken bile isteye sona bırakırdım tepeyi. İbrahim'in dağı. Giderek bu tepeye kaçar olmuştu. Dönüşte evdekiler fısıltıyla "Neredeymiş?" diye sorduklarında, fısıldamalarına da kızarak "Nerede olacak, İbrahim Dağı'nda!" diye

bağırırdım. Tepenin adı İbrahim Dağı kaldı. Bu dağın eteğinde kendine bir çukur kazmıştı İbrahim. Ya da bir çukur bulup sahiplenmişti. Gidip orada uyurdu. Böylece düşünde bildik ölümleri mi görürdü? Ayağımın ucuyla dürterdim onu. Bazen capcanlı kalkardı. Saçlarından çamurlu yağmur suları akardı. Bazen de Yorgo'nun anlattığı türden uyanılmaz uykulara dalardı. Ayakla dürtmek değil, tekmelesem uyanmazdı.

Kimileyin hafif adımlarla evden kaçtığına tanık olurdum. Engel olmadan takılırdım peşine. Çukuruna kadar çiçek toplardı. Sonra bir yerde durur yumardım gözlerimi, İbrahim bırakırdım kaybolsun. Gerisingeri eve dönerdim. Ağaç tepelerinde, damda, kedilerin peşinde aylak gezerdim. Annem mutfaktan seslendi mi koşup tırmanırdım tepeyi. Çoğunlukla çukurunda yatar bulurdum onu. Göğsünde çiçekler. Her güne bir prova. Yüzü ya ıslak ya kavrulmuş hepsi bir. Gökyüzü ne derse o. Eve kadar otları, solucanları, toprağı dökerdi.

"Neredeymiş?"

"Dağda." Ama çukurdan söz etmezdim. İbrahim zaten söylemezdi. Çukur bir sırdı belki aramızda.

Maraş'a kardeşlerime çukurdan söz etmeye geldim.

Bir gün: saklambaçtan eli boş döndüğüm o kızıl gün.

"E, hani İbrahim nerede?"

"Yok."

"Nasıl yok?"

"Yok işte! Bekçisi miyim?"

İbram kayıptı yine. Kalkıp hepimiz gittik İbrahim Dağı'na. Başka zaman çukura kadar gözü kapalı gidip bulduğum İbrahim'i şimdi bulamıyordum. Ayaklarım beni başka yönlere koşuyordu. Sıcakta beynim kendi buğusuna batıyordu. Bizimkilere söylediğime göre İbrahim'i her seferinde başka bir yerde bulmuştum. Bazen bir ağaç dibinde bazen çalı içinde bazen öylece çimenlere uzanmış bazen düşlere dalmış... Sabit bir yeri *hiç* yoktu. Bu hiçte o kadar ısrar etmiştim ki aslında sabit bir yeri olduğunu açığa vurmuştum, kim bilir. İbrahim'i bulamadık. Ümit kesildi. Babam o akşam yatmadan Hz. Yusuf'u okuttu abime. İbrahim bir ulu kişiye dönüşüyordu mesellerde. Babamın gözyaşları dinmedi. Annem bir zaman hep küskündü.

Düşlerimde, sayıklayan ağzını görüyordum onun. Sırılsıklam uyanıyordum. Yer minderleri bomboştu. İbrahim Dağı'na, çukura kaçıyordu

aklım. İbrahim oradaydı, ben biliyordum. Kendine bir kapı aramıştı dağa girmek için. O çukurda bir uyku kapısı bulmuştu. Kendine bir oda inşa etmişti. Çiçekli ve yağmurlu. Küçük bir yatak. Son zamanlarda yanına aldığı, ufaklığın bebeklik yorganı ile kurulmuş. Bir yorgancı dükkânına girer gibi büyüyle giriyordu çukuruna, anasına, dünyanın göğsüne, İbrahim Dağı’na.

Maraş’a İbrahim’in küçük yorganının son görüntüsünden –lekeli– söz etmeye geldim. Gücüm olursa.

Ama önce dilaltlarımızı tazeleyelim.

Kızlar, size yeter bu kadar.

Sonra eve gidelim. Yatakları serelim. Kedileri de çağırmalı. Sabah İbrahim’i yitirelim.

Yo.

Önce eve gidelim. Ben İbrahim’i aramaya çıkayım. Siz sofrayı kurun. Annem şıklatsın terliklerini topuklarında. Babam namazını kılsın. Beni kapıda karşılayın sonra. İbrahim’i sorun. Bir bir anlatayım.

Yo.

Önce şu koca taşı bırakayım elimden. Eğilmeden. Sadece İbrahim’in uykudaki yüzünü hizalayarak parmaklarımı gevşetivereyim. Çukurun duvarları birden lekelensin. Sonra geleyim eve. “E, hani İbrahim?” diye sorun.

Yo.

İbrahim Dağı’na gidelim. Birazdan hava kararır. Küçük bir yorgancı, geceyi eliyle dağıtır. Dünyanın gecesi bu dağdan doğar. O zaman buluruz İbrahim’i.

KANATSIZ

Ne zaman evde yalnız kalsam, geceleyin balkonda ayak sesleri duyarım. Ya da biri korkuluklarda parmaklarını hızla koşturur.

Balkon bize hem evdir hem dışarı. Dışarı azaldıkça balkonlar kaldı geriye. Kışın balkonda, birbirlerine üç- beş kartopu atar çocuklar sakince. Her sene sırayla içlerinden biri yatar ilk karın üzerine, izini çıkarmaya. Seneye bir diğeri. Aynı evin çocukları aynı dışarıyı üleşir.

Kente göçen köylüler koyunlarını balkonlarında besliyor. Koyun sınırına uymayan evlerin balkonları çöküyor, koyuncuklar telef oluyor. Tahtaboşlarda çobandır çocuklar.

Bütün yollar yayalara kapandığından beri eylemler, yürüyüşler, adımlamalar, teraslı evlerde yapılıyor. Polis tekerlekli merdivenlerin tepesinde biber gazıyla yanaştı mı kaçıyorlar içeri.

Mevsim ne olursa olsun kapalı ya da açık balkonlarda, akşam yediden sonra lambalar yanıyor. Çekirdek çitlemeler, çay kaşığı şıngırtıları. Tüm bunlar eskilerde kalmamış gibi, dışarı çıkmak yasak değilmiş de keyiflerinden balkonlararası bağrışıyorlarmış gibi. Kahkahalar. Yine de uçucu bir erinç geliyor, hele yaz akşamlarında, açık ve çiçekli balkonlarda. Sonsuz kır özlemlerinin önünü almak için.

Balkonlarda bu çiçekler, ayakta tutuyor direncimizi. Bütün binalar griye boyandı, bir-iki şaşkın leke: çiçekler. Renklerin halkı isyana ittiği kanıtlanmış. (Nasıl?) Bir adım öne çıkan cesur balkonların bağrında inatçı, rengârenk kokular şimdi. İç odaların gizinde mahzun, renkli kuşlar. İrili ufaklı. Bir misafirlikte banyoyu ararken yolunuza çıkan. Tavuslar, altın sülünler, çinteler, sakalar...

Başkan tedirgin oluyor. Bu balkonların, terasların, taraçaların, tahtaboşların ve onların barındırdığı tüm bu renklerin hükümeti devirmesi işten değil. Diye geçiriyor içinden. Herhalde.

Burada çoğu evin balkon kapısı var, ama bir süredir balkonları yok. Birkaç yıl önce başkan, sevdiği bir şairin şiirini bahane edip yıktırmak

istemişti balkonları. Mimari proje yarışmalarında evleri balkonsuz yapan mimarların alnını öpmüştü. “Bari mansiyon verselerdi,” diye sızlandı kimi mimarlar. (Doğruluk payı yüksek bir söylenti.) Şiirsever başkan bulmak zordur, diyenlerse ikna oldu balkonsuzluğa. Kapıyı açıp sevinçli bir unutkanlıkla yere çakılan çok oldu. Sonradan dediler ki şairin iyi niyetini kötüye kullanmış başkan. Balkonsuzlara dışarıda hiç yer kalmadı. Eviçlerinden başka yerleri yok artık.

Balkonlu nadir evlerden biridir evim. Ne zaman yalnız kalsam, geceleyin ayak sesleri duyarım. Ya da biri korkuluklarda parmaklarını hızla koştururur. Utansam da sürdürürüm korkmayı. Belki de bu oyunun[1] adında bahsi geçtiği için gönülsüzce gelir korku ama gitmek de bilmez. Kimi zaman uykum kaçar, öfkelenirim.

Kışın böyle uykusuz, zorlu tansökümünlerinden birinde kargalar cayır cayır bağırıyordu. O bildik korkuyu ve günün o saatinde uyanmanın onulmaz kederini bütün bedenimde duydum. Kalktım yataktan. Alacakaranlıkta, soğukta kıpırdamadan durdum, dinledim. Pencereye yaklaştım: Evet, iki saksağan karşıdaki perde duvarın üzerine tünemiş, bizim balkona doğru haykırıyorlardı. (Bildiğiniz gibi, her haykırışın bir yönü vardır.) Parmak uçlarımda yükselince balkonda bir kedinin saksağanlara kükrediğini gördüm. Yarası, balkondaki karları pembelemişti. Beni fark edip aynı şiddetle bana tısladı. Saksağanlar kendi dillerince küfrederek havalandılar. Kedi başını düşürdü, bitkindi. Sırılsıklamdı, kanıyordu. Hem geceki kara hem de kim bilir nasıl bir saldırıya maruz kalmıştı. Sol kulağı kesikti, kan sızıyordu. Boynunda da koca bir çizik... Başını kaldırıp bana baktı. Pervaza dayalı ellerimden tiksiniyordu, insan suratımdan, sever gibi merhametimden... Gözlerinde kedilikdışı bir bakış vardı. Ha dese, vazgeçecekti kedilikten. Kapıyı açsam konuşabiliriz gibi geldi bir an. Dünyanın kötülüğünden, bu kötülüğe kendi minik katkımızdan söz edebiliriz, diye düşündüm. Tedirgin oldu, belki sırrının açığa çıkmasından çekindi. Yine kükreyecekti ya, sadece dişlerini gösterebildi. Onu öylece bırakıp yarım kalan uykumun en tatlı zamanına döndüm. Ancak uyuyamadım.

Aklıma olmadık anılar geldi geçmişten. Bir büyük dayı vardı, dedim. Dayımın dayısı. Kaptandı ve bütün kaptanlar gibi kaba sabaydı. Eli bıçaklıydı, bıçağı kanlıydı. Hapse düşünce bilinmez bir ülkede, omzuna

zorla bir bayrak dövmüşler. Bayrağı yıllarca kazıdı bıçağıyla. Omzunda bayrak taşımak bir kaptana yakışmaz, dedi. Benim gibi kaptanlar vatansızdır, dedi. (Ya da bu sonuncuyu demedi, onu biz düşündük.)

Ne zaman uykuya daldım bilmiyorum. Zaten uykuya ancak bir bilinmezlikten geçilir. Düşümde karşı duvarın yerinde bir yalıyar vardı. Açık pencerelerden nemli bir cereyan yol buluyordu kendine. Meğer mevsim dönmüş, bahar olmuş, çok zaman geçmiş... Dalga sesleri hiç kesilmiyordu. Kucağımda sevgilimin bana Man Adası'ndan getirdiği kedşanı sırf onun gönlünü hoş etmek için seviyordum. Man Adası haritalar kadar uzaktı. Ta oralardan getirilen bu hediyeye burun kıvıramazdım. Parmak uçlarımı sırtında gezdirir gibi yapıyordum. Tüyleri etimi dalıyordu. Ara sıra bakıyordum da ona, aslına bakılırsa bir kediden farksızdı. Israrla gözlerime diktiği gözlerinde tedirgin edici, eskilerden bir bakış vardı.

Gözlerimi açtım. Ancak bakışmamız sürüyordu. Dış pervazda sinmiş, beni izliyordu. Bakışları düşüme sızmış, uyandırmıştı beni. "Kedşan..." dedim. Yine kükredi bana. Kalkıp pencereye yanaştım. Olabildiğince geri çekildi. İyice sokuldum, aramızda yalnızca cam vardı. Dertop oldu, küçülttü kendini. Bakışlarını bir an olsun ayırmıyordu gözlerimden. Bu kadar yakınımda, hatta evimdeydi. Ama beni istemiyordu. Dünya yalnız sizin değil küçükhanım, diyordu. (Dünya bizim hiç değil, diyordum.) Aslında benim de hakkım, diyordu. Haklıydı. Gidip süt ısıttım. Elimden başka şey gelmedi. Yine kükreyip aldatıcı bir hamle yaptığı için sütün bir kısmı elime döküldü.

Perde duvarla balkon arasından hareketli panoptikonuyla bir polis geçti. Kedi ve ben, dönüp baktık. Bakılmışlığımıza baktık.

Büyük dayı seferden dönene dek onu hasretle bekleyenler arasında bir muhabbetkuşu da vardı. Kaptanın duvardaki posbıyıklı resmini öperdi. "Canım," derdi alçak sesle. Kaptan seferden döndüğü ilk gün en yakın arkadaşını da alır, Elmadağ'a giderdi. Evdekiler beklesin. Mangal yakıp rakı içer, yanlarında getirdikleri torunları keyif için tokatlarlardı. Çocuklar başka neye yarardı. Karpuz kabuğu kemirirlerdi. Ben de o çocuklardan biri miydim? Kertenkele peşinde koşardım. Yanık etin kokusu, karpuzun tadıyla geçerdi gün. Kertenkele var mıdır hâlâ bir yerlerde?

Dışarı çıkıyorum. Kediye mama almaya. Onu iyileştirmek istiyorum. Yardım ve yataklık. Yayalara yasak geldiğinden beri alışverişi biriktirip tek

seferde yapıyorum. İki adımlık yere dolmuşa, taksiye binmek gerekiyor çünkü.

Büyük dayı bir omzunda bıçak yaralarından bir yumru, diğer omzunda muhabbetkuşu, rakıya evde devam ederdi. Bir hipopotam gibi açardı ağzını, kuşu dişlerinin arasındaki artıklarla beslerdi. Belki rakı da verirdi ona kim bilir. Sarhoş uçuşu duvara kadar. Duvar dibinde yatardı kuş, kanatları ölü açıklığında. Ve bu uçucu ölülükte düş görürdü:

Düşünde yüksek bir balkonda tıkış tıkış olmuş, kedi suratlı bir baykuş, bir bastet, kedşan ve kedimsi başka hayvanlar, yarı-hayvan insanlar, belki santorlar görmüştü. Karşıdaki yalıyarı aşan okyanus sularına doğru bir anason kokusu yayılıyordu bu kalabalıktan. Sular yükseliyordu, ahali anasondan dalgasız sallanıyordu. Ben balkonun iplerini çözüyordum. Bastet hayvan çiftlerini sayıyordu benim için ama sayıların sırasını şaşırıyordu sürekli. Hem bazı hayvanların eşi yoktu. Bazıları da yarı insandı tabii. Sular yükseldikçe ahali huysuzlanıyordu. Ben hâlâ balkonun iplerini çözüyordum. Balkon kendini, kuş uykusu kadar hafif, sulara bırakacaktı ki...

Birden, içindeki bütün o kalabalıkla donup kaldı: Kuş uyanmıştı. Kendini yerde yatar bulunca “Bir usturlap olsaydı tavandan uzaklığımı ölçerdim,” diye söylendi. (Laf...)

Torbamda öteberiyle eve döndüm. Üç gün besledim kediyi. Kurudu, yaralarını tükürükledi, iyileşti. Ama bana kükremekten vazgeçmedi. Her gün balkon demirlerinden karşıya baktı, geri atlayamadı. Bacakları titriyordu. Bacaklarım titriyordu. Polis şüpheleniyordu bizden. Geceleyin parmaklıklara vurmuyorlardı kediden beri. Bekliyorlardı. Ne.

O, balkonda kaldıkça ben eksik düşleri tamamlıyordum ya da iyiden iyiye eksiltiyordum. Rüya içinde rüyaya dalıyordum. Başkalarının düşlerini olsun görüyordum. İpi çözülmüş balkondakileri düşlüyordum sözgelimi. Kuş uyandığından beri hepten anasonlu bir uykuya dalmıştılar. Bir düşte yaşayanlar, ancak düşlendikçe sürdürür yaşamayı. Bir gün, balkon henüz uzaklaşmadan ben de kucağımda kedşanla kapıyı açtım, yakaladım onları. Tozlanmışlardı. Yola çıkabilmek için yeni bir düş bekliyorlardı. Bacaklarım titriyordu benim. Kediye baktım, muncuru uzamıştı, şimdi daha çok bir tavşanı andırıyordu. Balkon demirlerine çıktım: O zavallı yaratığı ayaklarımın arasından gökyüzüne doğru hızla sallayıp bıraktım. Ellerim yanmış, kavrulmuştu. Kedi ya da tavşan her neydiyse uçuyordu suların

üzerinde. “Bir kuşun düşünde uçmak kolay!” diye haykırdı uzaklaşırken. (Bu sonuncuyu biz kendi kulaklarımızla duyduk.)

Ama dedim ya, balkon kapısını açıp sevinçli bir unutkanlıkla yere çakılan da çok oldu.

1. “Balkonlu asileri korkutmaca” olarak bilinen ünlü bir polis eğlencesi.

KEMİKLER

Kent, duvar dipleriyle dolu. Savunmasız insanlar sığınmak için bir duvar ararmış kendilerine. Hayır. Duvar, kaçacak yer kalmadığında toslanan engeldir onlara. Sonrası, kırılan kemiklerin, kanırtılan etlerin sesi... Gövdede zorla açılan geçitler, gerilip yırtılan deri... Acıyla kendini var eden beden, kızıl göller biriktirir kirli zeminde. Karanlık boyunca kendisine tutunan elleri, dayanan başları, dertop olup sığınan bedenleri soğukça dışlar duvar.

Seyrüsefer, Galata'dan aşağı inen daracık bir sokak. İki kişi yan yana gelip kollarını açsa parmak uçları yapı duvarlarına dayanır. Bu sokakta bir meyhane. Kaldırıma taşmış masalardan birinde üç kişi. İkisi (deneyip yanıldıklarından bilirler) polis copuna dayanamayacak kadar yaşlıdır. Üçüncüsü ise ayaklı bir çerçevede masanın üzerinde durmaktadır. Genç. Yirmilerinin sonunda belki. Daha da yaş almayacaktır. 1970'lerden güneşli bir günde aynı anda bakmaktadır bugüne ve herkese. İhtiyarlar temiz giyinmişler doğrusu. Yamalarını yaraları gibi kapatmışlar ayalarıyla. Eller talimlidir, gün boyu yamaları takip edip olanca doğallığıyla örter. Eller temiz, yüzler temizdir. Bir *güzel amca*'lık[2] vardır bu yüzlerde. Bıyıkları ve sağ elde iki parmakları tütün saklar belleğinde – baktıkça sarı hatıralar anımsanır.

Üçünün de önünde birer rakı kadehi; ortada peynir, kavun, ezme bulaşmış tarator, tarator bulaşmış ezme. Çerçevedeki genç adam mezelere dokunmaz, rakısını ihtiyarlardan biri (eskiden babasıymış) açıktan içer arada bir. Öteki ihtiyar kucağına koca bir zarf yatırmış. Zarfın içinde başka bir fotoğraf vardır, bu defa çerçevesiz.

"Yarın cumartesi..." parmak uçlarıyla zarfa dokunur.

İç geçiriyor beriki. *Cumartesi bilinmez mi? Artık buralarda zaman cumartesilere bölünüyor.*

Geçen cumartesi meydanda, çerçevedeki genç çocuk bütün öğleden sonra önüne konmuş karanfilleri koklamıştı fotoğrafından. Başını eğmiş,

düpedüz kokluyordu. İhtiyar kımıldamadan saatlerce izledi karanfil koklayan oğlunu. Handiyse başını kaldırıp gülümseyecekti babasına. Hatta oğlunun iyi anımsadığı bir gülüşünü çıkarıp belleğinden tozunu aldı. Hava kararırken karanfiller çekilip gittiler. Fotoğrafın renkleri soldu. Oğlu bir eskileşti, bir yabanlaştı. Meğer boynuna asılı fotoğraf makinesine bakarmış. *Biliyorum eh, ben de biliyorum ya...*

Cumartesi meydan ana baba günü. Herkes kendini kayıp bir çocuğun yerine koyar. Kâinatta bir yerde ama burada, onlarla olmayan. Nerede olduğu bilinmeyen. Toprağa basar mı, göğe öykünür mü, dağlara koşar mı, yoksa başını dayamış bir ağacın köküne toprak altında hep uyur mu bilinmeyen. Bir çocuğun.

Oğlunu zarfta taşıyan ihtiyarsa, fotoğrafı kaldırmış, kendi yüzünün yerine koymuştu geçen cumartesi. Oğlunun yüzüyle kendi yüzünü karıştırır olmuştu. Öyledir, acılı yoksulların yüzlerini birbirinden ayırt edebilmek çok zordur. Kendileri de çoğun yüzlerini bir başkasınınkiyle karıştırırlar.

İhtiyarlar cumartesilerden beri dosttur. Kimi zaman fotoğrafları değiştokuş ederler. Unutayazarlar hangisi hanginin oğlu. (Unutmazlar.)

Meyhanedeki masaya tutunmuş, akşam rüzgârında çırpınan, ille de acıklı bir yerlere varmaya eğilimli bu sohbete meyhaneci dükkân kapısından bakar. Kırık dökük cümleler gelir kulağına. Gidip içeride tamamlar, canını yakar.

"İnat etti belki de, bir yerde saklanıyor, dönmüyor?"

"Döner, döner..."

Yüzyıllardır bu "bir yer"i düşünür dururlar. Neresidir bu "bir yer"? Birdenbire dünyanın bütün bir yerleri yığılır üstlerine.

Şimdi kalkıp evlere dağılacaklar. Bomboş eviçleri, ihtiyarlar kapıdan girer girmez tüm hatıraları ortaya çıkarıverir, suskunlukla teslim eder.

Zerre zerre siliyor rengini çocuk. Oysa kapıda ayakkabıları şimdi çıkarmış gibi durur. Sabahları, hayali mahmurdur odasında. Anası gider uyatırdı, o da öldü.

Evini korur ihtiyar. Çatısını alnında duvarlarını sırtında taşır. Oğlu desin, "Benim bir adresim var."

Kim kime adres verir bu zamanda?

İhtiyarların eski gözlerindeki yalımlar buluştu. Masayı altından kavrayıp sokağın ortasına doğru hafifçe kaydırdılar. Meyhaneci bu kez de ayıkmadı ama bir dahakine fark edecek. Fark etse ne olur, susacak,

üzülecek. Adamların isyanı birikmiştir, rakıyla yutamazlarsa masayla giderler, diyecek. En azından şu sokağı mı kapatmak isterler? Ayaklarından akan nehirler, uzaktaki bir denizin cazibesinde koşarken suya kapılır, şu küçücük masaya mı tutunurlar? Belki de kalkıp eve gidemeyesidirler. Meyhanecinin zihninde ihtiyarlar böyle ağırlanır.

Masa birazdan tıkar bile sokağı. Dumandan iki sicim döne döne gök karasına karışır. Cumartesileri meydanda biriken ve ancak her akşam bu masada azar azar can bulan asi bir yaşantı çıkagelir. Ağırkanlı bir başkaldırı. Çerçevedeki fotoğrafta genç adam, ışığı yerküreye ulaşamamış bir yıldız kadar kayıptır yine. Bir vakit parlarmış.

Oysa bir dilbaz, Ortaçağ'da bir yeniyetmenin kazığa oturtuluşunu nasıl da canlı anlatır? İhtiyarlar bilmez dengbejliği, bugünün acısını Ortaçağ'dan beridir saklarlar. Avazları çıkmaz. Dayak yemeyi de beceremezler. Susup beklerler. Kulakları dışarıda, gecede. Fotoğraflar koyunlarında.

Ağır işitilen dışarısı, ufkun miyoplu öteleri, göğüste ihtiyar teriyle yaş alan fotoğraftakiler, boğmacalı haykırış, romatizmalı yumruklar, titrek ayaklanma, doğuştan çaresiz ve ölümden yana çözümsüz.

Cumartesileri birden kalabalıklaşırlar. Kaldırımlardan, yollardan ölü güvercin toplayarak gelirler. Kalp atımıyla sevilen fotoğraflar göğüslerden çıkarılır. Meydana fotoğraf akar. Hepsi de “kaybedilmiş”. Öyle ya, insan kaybolmadıysa, kaybedilmiştir.

İhtiyarların gözlerindeki yaş buluştu. Masa iyice ortaladı sokağı. Duman tüter. Yamalar gizli, yaralar açıkta. Çerçeve usulca ceket cebine kondu. Hesaba para çıkışmadı. Üç tane de posta pulu bıraktılar. Karşılıklı açtılar kollarını – sokakta bir barikat. Sarıldılar.

Duvar diplerine bakmadan eve gidilmez ama onlar gene de öyle yaptılar.

2. Güzel amca: çok acı çekmiş, ancak belli etmemiş; rakıyı seven, çok sigara içen, şiirden epey anlayan, altmış yaş üstü çocuksuz (ya hiç çocuğu olmamış ya da çocuğunu yitirmişçesine çocuksuz olan) amcalar (Bahariye civarı yerel ağız).

SEKİZLİ'YE HEDİYE

Sen öldükten sonra yeni bir şey öğrendim Mary Meryem. Yoksullar da vasiyet yazabilirmiş. Yanımda sessiz emanetin, Pakistan yolcusuyum.

Sırt çantamı bagaja vermedim. İçimde kötü bir his sürüp gitti. Beyazdan esmere, kendimden sana ve sonra senin "koyu" dostuna yolculuğum başladı. Yolculuk, düşünmenin bir yolu. Dumanların arasında, sahnede bir kadınsın. Siyah elbisenle ince, pırıltılı bir gölge. Parmak uçlarımla masa örtüsündeki sigara yanığını seviyorum, biçimi sahnedeki kadının yüzünü andırıyor. Dolgun dudaklı ağzı, sivri burnu, çıkık alnı... Belki ben gördüğüm her biçimi bir kadına benzetecek yaşta bir erkeğim.

Klişe aşk şarkılarını güzel aksanınla eğip büküyorsun. Şarkıya aksanlı eşlik ediliyor.

Sahneden inerken asıl yaşına doğru da yürüyorsun. O çekici siluetten orta yaş üstü ilkyaşlılık çağına. Müdavim değilim ama birkaç ziyaretimden sonra fark ediyorsun beni. Gelip masama oturduğunda utanıyorum. Erkek aklımla senin bir kadın olduğunu, her şeyden önce bir kadın olduğunu düşünmeden duramıyorum. Bunu sonraları da silemedim aklımdan. Güzel güzel konuşurken buruşuk beyaz tenine bakıp beğenmez buluyordum kendimi. İyi ki de beğenmiyordum. İyi ki de yaşlıydın bana göre Mary Meryem. Böyleyken bile olur olmaz kesiyordu yolumu erkekliğim.

Sonra odana çağırdın bir gün. Sık sık gelir oldum. Sarhoş oluyorduk birlikte. Seninleyken ayık kalmak zordu. "İçme" dedik mi "bari likör" içerdin. İçiyorduk, şarkı söylüyordun. İçiyorduk, mektup yazıyordun. İçiyorduk şiir okurken ve sokakta içiyorduk amaçsız yürürken. En az çakırkeyiflikle koşullanan bir arkadaşlıktı. Biz konuşurken sarhoştan biri, arnavutkaldırımı bir yokuş inerdi sözcüklerimizde. İçmesek eksikti nota, renk, koku... Yatağa sere serpe yıkıldığında seni izlerdim. Neredeyse saydam kapaklarının altında gözlerin döner dururdu. Elli küsur yıllık ağzına bakardım, elli küsur yıllık ellerine. Bir an merak ederdim tanıklıklarını. Ama bilmemek daha kolaydı. Saçlarını severdim. Daracık odanda özgür

bakınırdım sonra. Eşyaları koklardım. Koltuklar, perdeler, duvar kâğıdı. Hepsinde o tozlu koku. Bir sarıyı gizlerdi renkleri.

Küçücük vitrine sığdırılmış sonsuz billuriye ve biblonun arkasında duran bir parça ilgimi çekerdi. Sanki özenle kadehlerin ardına gizlenmiş bu fanusta belki balmumundan, küçük bir parmak dururdu. Tırnağı olmasa parmaklığı anlaşılmazdı, öyle minikti. “Uyanınca sorayım,” derdim. Hep unuturdum o esriklikte.

Perdeleri çeker, ortalığı toplardım. Üstünü örtüp çıkmadan önce paravanın ardında soyunurdum. Gelip yatağa uzanır, gizlice erkek olurdum yanında. Herhangi bir erkek. Bütün o çağlayan bittiğinde, bu sararmış odada, odanın ortasındaki bu devasa yatakta yadırgardım canlı renklerimi. Mary Meryem’i örterdim sonra. Giyinip çıkardım.

Sıklıkla mektup yazıyordun. Uzaklarda “koyu esmer” bir kadına. Bir fotoğrafını da getirir karşına koyardın. Önce konuşurdun onunla, sesinle severdin kadınını. Sonra kâğıda eğilirdi başın. Siyaha çalan bir dost. Kederi unutmamak için. Renginden anımsıyordun bütün yasları. Bu koyu kadın tek yakınındı. Yeryüzüyle kurduğun nadir bağlardan biriydi, aşkla harmanlanmış.

Bir gün berjerde uyukluyordum. Sen sarhoş kafa Kuran okuyordun, ağlıyordun:

“Neden, diyordun, ne yapmışız size?” Sana acıklı gelen bir yanı vardı bütün dinlerin.

Birden ev sahibesi hışımla girmişti odana.

Sen “Madam...” diyecek oldun.

“Ne madamı be, gâvur muyum ben?” dedi, söküp aldı kitabı elinden. Çıkıp gitti.

“Mary, dedim, Meryem, neden izinsiz alıyorsun kitabı? Kızar tabii.”

“Bir dahakine şiir getir bana, dedin, şiirsizim.”

Şiir okumak azdırıyordu beni. Sarılıyordum sana, bırakmıyordum. Utanmasam öpeceğim... Beni reddetmeyeceğine küstahça inanıyordum içten içe. Bu öğretilmiş erkeklik, başa bela. Kösnüllüğümü anlamazdan geliyordun. Bense hafiften ayıyordum istemediğine. Senin kadın, benim erkek oluşum oysa dağlar kadar uzakta kalmalıydı. Her sevgiden kendine pay biçen bedenime sövüyordum.

Zaten öyle yalnızdı ki Meryem. Habire mektup sorardı. Düşlerimde ufarak bir kızdı sonra. Kara-esmer bir kadının serçeparmağından tutar, onun

adımlarına yetişmeye çalışırdı taşlı yolda. Uyanınca aklıma fanustaki parmak gelirdi. “Sahi, soracaktım...” derdim.

Mary, hızla ve parça parça verdi etini beyaz tozlara. Derisi, unlanmış yufka gibi sallandı zayıflıktan. Gözleri söndü, saçları döküldü. “Öleceğim,” dedi. Albümlerce fotoğrafını çektirdi bana. Flaşlar patladı güneşsiz. İstediği ışık bu değildi. Odasında hep yalnız. Benimle de olsa yalnız. Pansiyon odalarında en çok yatak yer tutar. Ya uyumak ya sevişmek için. En çok da ölmek için. Düşünde canavarlarla iyi geçinmeye çalışıyormuş, bir keresinde böyle söylemişti. Yine de öldürdüler onu.

Ölüyü yakınca bir kez daha ölüyor gibi. Ölümü kesinleşiyor. Sanki yakılmasa bir süre daha yaşayacaktı böcek çenelerinde. Çok ağladım krematoryumda. Oysa ömrüm boyunca bir pasta yapım atölyesi sanabilirdim bu yeri.

Sırt çantamdaki kutuda külleri, ben yürüdükçe kendi içinde sessizce havalanıp karışıyordu Mary Meryem. Artık hepsi bir: saçları, gözleri, elleri.

Pakistan’a ayak bastığım ilk dakikalarda, henüz bavulumu bile almadan, bir anlığına indirip yere koyduğum çantam yok oldu. Sanki uçtu. Sayısız fotoğrafı, külleriyle Meryem’i yitirdim. Beceriksizliğim onu ancak bu ülkeye getirebilmeme izin vermişti. Onu koyu dostuna ulaştırmayı başaramamıştım. Yoksul vasiyetinin akıbeti beni o bildik düşünce çöplüğüne doğru itelerken silkinip sıyrıldım yasımdan.

Aynı günün akşamı sirk kokulu o köhne çadırı buldum. İçerideki herkes gibi bağdaş kurdum yere. “Bibi Sanem”i çalıp söylüyorlardı. Hanendenin kendiliğinden bordo dudaklarına ve aralanışlarıyla ele verdikleri düzgün beyaz dişlerine dalıp gitmiştim. Müzisyenler kalınca sardıkları otları çekiyorlardı arada. Dumanlanıyorduk. Kimse kıpırdamıyordu yerinden. Ayağa kalkmak sanki hakaretti.

Çalgıcılardan yüzüklerinin bolluğuyla bilinen bir kadın, söylenene göre yalnızca kendisinin çalabildiği enstrümanında hızla gezdiriyordu parmaklarını. Sayamıyordum. Bence, diyordum bir elde sekiz, diğerinde altı. İşte böylece yeni bir ad verdim Meryem’in eski dostuna: Sekizli.

Gösteri bitince karavanına gittim. Uzun uzun konuştuk. Bir tek Meryem’den söz etmiyordum ona. Bu kara kokulu kadından çok hoşlanmıştım. İstemiyordum renginin yasla değişmesini. Sekizli kara güzel. Bütün parmaklarıyla dolaşıyor sırtımda. Dönüp öpüyorum ellerini. Her seferinde hapşırıyorum. Baharat.

Bir elde sekiz, diğerinde yedi parmağı varmış meğer. Bir zamanlar iki elinde de sekiz parmağı olduğu, birinin şans getirmesi ya da sadece hatıra olarak saklanması için sevilen birine verildiği söylentisi dolaşıyor çadırda. Dumanlı sevişmeler ve aksırıklar arasında kimi zaman geliyor aklıma, sorsam diyorum. Unutuyorum sonra.

DÜĞÜN GECESİ

Şimdi eğlence bitti. Bahçenin düğün sonrası yalnızlığı. Perihan, gelinliğini nemli toprakta sürüyor. Bahar akşamlarının o kendiliğinden mutluluğu gelse, akşam esintisi biraz olsun avutsa ne iyi olurdu. Arkasını kolluyor iki adımda bir. Aydınlık pencerelerin ardında evin erkekleri gölge oyununda. Perihan'ın gelinliği hemen boyanacak bir beyaz. Şimdi toprağa bulanmak hoşuna gitse de bazı renkler ürkütüyor onu.

Kolundaki gülünesi şıkırtıları çıkardı. Tek yükü uzun kuyruğunu yediyor ardı sıra.

İleride gece ışığı bir ceviz. Ağlamaklı balonlar, renkli ampuller asılmış dallarına.

Perihan'ın kardeşidir. Yaşını akıtırdı kabuğuna. Dallarında sallanırdı. Sırtını verip kitap okurdu. Gölgesinde uyurdu. Doğmasına yakın dikmiş babası. Bir tek bunun için sevilesi. Babası.

Perihan kardeşle evlenmeyi bugün öğrendi. Geçmişte koynunda büyüttüğü kuzuların boğazlanmasını izlediği gibi. Artık kendi kasaplarını da tanıyor. Dönüp bakıyor pencerelere. Gölge oyunundaki siluetler balta biliyor.

Nihayet sarıldı cevize. Kulağı gövde boyunca kalp atışı avında. Bir ağaca sarılmak hayat kurtarır. Ardından bakan, peşinden gelen tüm o kadınlara, erkeklere, ağlayan çocuklara, sızlanan ihtiyarlara rağmen. Bir ağaca sarılmak. Etli dudaklarını yırtarcasına öpüyor Perihan ağacın kabuğunu. Kocası değil mi? Kim karışır... Çok ağlayınca çocuklaşır herkes. Minik yüzü, şişkin yanakları, yumuk elleri birden çıktı ortaya. Ancak Perihan sahici bir çocuk. Yeni ağrıyor memeleri.

Memeleri dişlendi mi dayanamıyordu ya. Çığlık çığlığa kaçıyordu yataktan. Ardında cami kokulu bir ihtiyarla. “Dişlerini çıkar bey,” diyordu. Ardından gelecek bildik tokat. Bu yüzden memesinden önce büyüdü tekmesi. Buruşuk torbalara doğru. İhtiyar büklümlü. “Bu yaştan sonra çocuk büyütecek değilim ya!” Bu yaştan sonra ancak geberir bir ihtiyar.

Perihan'ın bildiği ihtiyarlar sessizce ölüyordu, ne güzel. Bu, takır takır dişleriyle peşinde.

Bir gece yine takır takır takır. Perihan kasabını tanıyor. Minik yumruklarını sıkıyor. Ceviz ağacını düşünüyor. Canım, dostum, kardeşim. Avucundaki kınayı kokluyor. Ceviz ellerinde. İhtiyar onu yakaladığında cevizin dibinde bir taştı Perihan. Ama hırıltı yırtar düşleri.

Nevresimler tamam temiz. Kilimler pak. Yerlere çamur çekti, düzledi. Camları bir güzel macunladı. Çatıyı aktardı, bacayı temizledi. Ama ihtiyar ölmedi. Perihan'ı birtakım renklere boyadılar. Renkler iyidir, tamam. Yani Perihan'ı başka renklere boyadılar.

Dört aydan da önceydi. Perihan ihtiyarın dişlerini sirkeye attı, sakladı. Elleri hep yumruktu. Bunu saymazsak, sakindi. Memeleri de renkliydi.

İhtiyar dişlerini arıyor. Perihan suskun. Saçları dolanmış ihtiyarın parmaklarına, evde diş arıyor. Yaşları kilimlerin üstünde gittiği yolu işaretliyor.

Perihan, gizliden oyun oynuyorsun, gizlice çocuksun Perihan. Sahici çocuksun. Yine yüksek duvarlı bahçenizde cevizle arkadaşlığınıza sığınıyorsun. Salıncakta sallanıyorsun. Bu kez saçlarından asılmışsın da dallara – yok yok olmuyor. İçin için gülermişsin de ihtiyara. "Bey–" der demez, içinden "–gir" diye tamamlayıp gülermişsin. Ama bu yetmez ki sana. Dirseğini anımsadın iyi. Kendi öz dişlerini. Yumruğun sıkıldığına değdi. Tekmen enikonu büyüdü.

Sonra dişsiz ağızdan yapış yapış ama mucizevi ne duydun. Özgürlük gibi bir şey duydun: "boşolboşolboşol"

Bir pencere gürültüyle açıldı, doğramalar çarpıp döktü ne varsa. Güçlü bir rüzgâr doldu içine.

Sevinç tekmeleri. Sonunda açılan avuçlarında ceviz. Kamaşan dişlerin aralanıp tükürdü kanlı.

Kapıyı çarpmıyor giderken çünkü dönmeyecek. Yalınayak koşuyor bahçe boyu. Toprak yol akıyor çıplak tabanlarında.

Çocukluk bahçesine, ömür bahçesine varıyor. Hem toprakta koşar hem havada yüzer gibi. Kolları ileri doğru uzanıp kürüyor havayı geriye. Nihayet cevize dokunur dokunmaz sağalmaya başlıyor. Öpüyor ağacını, arkadaşını. "Kardeşsiniz," demişti babası. Yalnız bu yüzden babası.

Tan sökerken uyattılar Perihan'ı. Anası biraz sardı sarmaladı. Bakışlarında, ellerinde bir iğretilik vardı ananın. Kasaplar çıkıp gidene

kadar pek bakmadı yüzüne. Perihan mutluydu. Ve hemen kederli.

İhtiyarın dişleri sirkede yumuşamıştı. Ve yine ölmemişti. Evin erkeklerine Perihan'ı anlatırken anlamsız mimikler yapıyordu salyasını tutmak, dişlerini zapt etmek için.

Perihan'la aynı babadan doğma kasaplardan en budalası ihtiyarı teselli etti: "Ne olacak beyamca... Bir tekeye bakar. Anam seçsin bir teke. İddet dolsun evlendirelim bunları. Sabahına keser yeriz. Eh sonra da biraz bekleyeceksin artık..."

Baba kasap, bakışlarıyla susturdu budalayı.

İhtiyar eğrilmiş dişlerinin arasından, "Yoksa güvenmem, hülleci olmaz," diye tıslıyordu. Salyası sızıyordu ağız kenarından.

Perihan anasının koynunda yatıyor. Hiç ayrılmamış gibi. Çocukluğu kesintisiz sürgit etmiş. Koynunda ceviz yaprağı. Bir masalı anımsıyor. Sevgilisinin koynunda yatan bir kız varmış. Uykuya dalacakken adamın göğsünde, tam da elinin altında bir sertlik duymuş. Sevgili bunun asla dokunmaması gereken bir anahtar olduğunu söylemiş. Bedeninin anahtarı. Bütün aslaların getirip kalbimize yığdığı merak ve cesaretle beklemiş kız sevgilinin uykusunu. Ve açıp erkeğin bedenini elbette girmiş içeri. Sabaha dek arnavutkaldırımı sokaklarda gezinmiş. Doğduğu evden, annesinin sütünden ilk bisikletine, bahçedeki ağaçlarından tırmanıp yuvarlandığı kır yokuşlarına dek gezinmiş sevgilinin içinde, her gece... Perihan masalın sonunu anımsayamadı.

Bütün kış yattı ana koynunda. Anahtarsız, buz gibi.

Düğün zamanı.

Hülle için bir teke lazım. Anası oğlakları kucağında gezdirir. Evde uyutur. Birkaç gün hep sustu. Kasaplar ihtiyarın evine gidip geliyor, anaya sessizce tekeyi soruyorlardı. Anası Perihan'ı görmeyi bırakmıştı epeydir. Perihan bedeniyle kovalıyordu anasının bakışlarını.

"Teke veremem, dedi sonunda, teke mi kaldı? Kimse teke, koç kesmiyor artık hülleci diye..."

Oysa tekeyle evlenen kız çoktu. Hatta horozla evlendirenler bile vardı. Ertesi günü boğazlıyorlardı hayvanı.

Kasaplar homurdandı.

Ana başıyla cevizi gösterdi. "Yaşlandı sayılır," dedi.

Ertesi gün, gün ağarmadan cevizi süsleyenlerin içinde ana da vardı. Perihan eski gelinliğini giyecekti. Çocuğun kulaklarında takır takırdı yine

evren. Her gürültüden bir hırıltı çıkıp buluyordu onu.

Perihan kardeşle evlenmeyi öğrenecekti. Kasapların eline bir kardeşini daha verecekti.

Oysa ceviz habersiz bir sevinçle süslenip güzelleşiyordu.

Sonra düğün bitti. Bahar gecelerinin kendiliğinden gelen mutluluğu. Ve bu mutlulukla birlikte duyulan, mutluluğun uçuculuğunu bilmekten doğan keder.

Kasaplar baltalarını biliyor. Saatleri sayacaklar. Perihan evden yalınayak, adım adım uzaklaşırken, dönüp dönüp bakıyor şenlikli pencerelere. Perdelerin ardındaki gölgeleri sayıyor. Peşinden kimse gelmesin.

Gecenin koyuluğunda ceviz ışıltılı, renkli. Yaralayıcı bir kimsesizlikle yükselip kararıyor dalları, yukarıda geceye karışıyor, ferahlıyor orada. Perihan, gecede aynı çaresizlikle beyaz. Sevgilisine yürüyor. Kuyruğu rüzgârda dalga dalga. Hani şu doğramaları çarpan sert rüzgârda. Sıkılmış yumruklardan doğan. Perihan koşmaya başlıyor yaklaşınca. Sevgiliye giden yolların sonu hep koşudur. Çarpar gibi sarılıyor cevize. Kuyruk fırdolayı dönüyor çevrelerini. Perihan cevizle sarmaş dolaş.

Perihan, oyun oynuyorsun. Sen bir kız çocuğusun. Masallara inancın tam. Sahici bir çocuksun Perihan. Bir anahtar arıyorsun sevgilinin koynunda. Avuç içlerinle, dudaklarınla, bedeninle geziniyorsun cevizin bedeninde. Bir anahtar arıyorsun.

Pencereler şimdi çok uzak. Gölgeler hep oyunlu. Henüz vakit var. Saatler sayılıyor.

Anan koynunda bir oğlakla uyuyordur. Kasaplar sabırsızlıkla sabahı bekleyecek yataklarında. Baltalar gün ağarana dek sessizce kesecek evin havasını.

Ve sen Perihan, bir anahtar arıyorsun. Kasaplar gelmeden açmalısın kapını.

KASAP HAVASI

Fabrika erken paydos etti. Fırtına yüzünden. Hava kararmış bile. Yalnız kar aydınlığı. Tatil coşkusuyla bile isteye kapıda düşüverdi bazısı. Kreş tarafından çocuklarıyla gelenler özgürce şımarıyordu. “Ah benim yanımda da bir çocuk olsaydı...” diye geçirdi içinden Asiye.

Araba Dikmen’e çıkamadı. Yokuşa zorlayınca kendi etrafında yarım döndü. İçindekiler korkacak yerde çığlıklı kahkahalar doldurdu avuçlarına. Minibüsün buğulu camları ardında, o solgun ışıkta birbirlerine sokulmuş minik kız kardeşlerdi. Koyunlarında kimileyin çocuk gözleri yanıp sönüyordu.

Şoför Sokullu’nun girişinde pes etti.

Minibüstekiler sevinçle şimdi metruk yolda ayak basılmamış, taze kara koştu. Eve nasıl varacaklarını henüz düşünmüyor gibiydiler. Rüzgâra çarpa çarpa dönerek ağızlarına gözlerine dolan kara karşı alevlendi yanaklar.

Koşmakla düşmek en çok karda benzer. Belki bu yüzden koşan çocuklar düşer gibiydi. Kadınlar da kartopu oynadılar bir süre. Kalın ve pamuksu örtüye bata çıka koşuyorlardı birbirlerinin peşinden. Atkı, bere salkım saçak. Ağızlarının buharından tutunuyorlardı beyaza. Elleri, yüzleri yandı ayazdan. Pabuçlar su çekti. Ayak parmakları gizlice morardı.

Ara sokaklara sapıp evlere dağıldıkça azaldılar. Hürriyet’e tırmanan bir tek Asiye kaldı.

Eğlence bitmişti. Sadece o beyaz sessizlik. Kar fırtınası, şehri yüzyıl öncesine götürmüştü. Çok eskiden okuduğu ama hep peşinde, iç cebinde, omuzlarında sürgit eden bir Rus romanının ortasına fırlatmıştı Asiye’yi. Yağdıkça kent küçük bir kasabaya dönüşüyordu. Nesneler keskin kıvrımlarını kaybetmiş, masalsı bir havaya bürünmüştü. Hemen uzanıp rüyaya dalacağınız yumuşak ve sessiz bir yatak seriliyordu her yana.

Eve kadar yalnız yürümeye korktu Asiye. En iyisi caddenin biraz yukarısında, kocasının çalıştığı atölyenin önünde beklemekti. Kapıda bekçiyi göremedi. Erken paydos var mı, diye soracak kimseyi de bulamadı.

Pencerelerden sızan ölgün mavi ışık bambaşka soğuklardan haber veriyordu. Ürktü Asiye. Kaldırım boyunca bir aşağı bir yukarı yürüdü. Lambaların altında sararıp eski bir fotoğrafa dönüşüyordu sokak. İnatla sessiz. Ayaz, giderek daha ısırıcı. Islak eldivenlerini cebine tıkıp ellerini ovuşturmaya başladı. Pabuçlarının içinde ayak parmaklarını oynatarak yürümeyi sürdürdü. Başka bazı atölyeler büsbütün karanlığa gömülmüştü. Dükkânların bir kısmı da şimdiden kapanmıştı. Yalnızca bazı vitrinlerin ardında cılız ışıklar seçiliyordu.

Uzaktan belli belirsiz bir radyo sesi. Frekansların arasında hışırtılı gezinen bir el. Başını kaldırıp kapısına geldiği dükkânın adını okudu: Şen Kasap. Altında daha ufak harflerle, yine kırmızı: Aile Kasabı. Buğulu camların ardında kanaralara asılı etler sarkıyor. Şimdi kesilmiş gibi tütüyorlar. Bir hayvanın karnını aniden yarıp sıcağına sığınır gibi ve hemen pişman içeri girdi Asiye.

Kasap radyoyu bir kenara bırakıp yerinde doğruldu. Cam tezgâhın arkasından uzattı başını.

“Çok üşüdüm, dedi Asiye, bekliyordum da...”

Adam başıyla sandalyeyi işaret etti. Asiye oturdu. Elleri kucağında. Avuçlarında nar ayıklamaların kızarık hatırası.

Kasap ayaklarını karşısındaki sandalyeye uzatıp yeniden kaykıldı. Küçük radyoyu aldı kucağına. Kurcalamayı sürdürdü. Aniden kanunlu, darbukalı, kabak kemaneli bir türkü:

Pencere açıldı Bilal oğlan, piştov patladı...

“Hah, diye kısaca güldü kasap, adım Bilal benim de.”

Asiye başını hemen kaldırıp bakınca, aslında hiç konuşmamış bir adamın yüzünü gördü.

Susup türküyü dinledi.

Türkü bitince soğutucu dolabın sesi bastırdı havayı. Asiye bakışlarını yere indirdi. Yanarak kapandı gözleri. Yine de kulağı atölyenin kampanasındaydı. Yine de kulağı atölyenin...

Dolabın altından ölümlü bir yavaşlıkla çıkıp gelen kırmızı bir sürüngen gördü. Yo, belki bir solucan. Domur domur büyüyerek ilerliyordu. Akıyordu Asiye’ye doğru. Bir yerde zeminin engebesine takıldı. Durup düşündü ve ikiye bölündü. Asiye donup kalmıştı. Bıçak altındaki gırtlakların korkusundan payına düşenle.

Dükkânın kapısı sertçe açılınca sıçradı yerinde.

Yüzü soğuktan turuncuya dönmüş bir adam dikiliyordu kapıda.

"Selamünaleyküm," dedi. Sonra tekrar, "Selamünaleyküm yenge," dedi Asiye'ye dönüp.

Kasap yüzünün küçük bir tarafıyla sinsice güldü. "Aleykümselam."

Adamın omuzlarındaki iplerden ölü kuşlar, tavşanlar sarkıyordu. İnip kalkıyordu gururlu göğsü. Çok sık soluyordu. Yüzünde sürüp giden cinayetler.

Kasap kalktı yerinden. Uzanıp ölüleri aldı. Meğer muşamba önlüklüydü kasap. Önlüğü kanlıydı. Bir dakika bekle, gibisinden işaret etti avcıya. Arkada, elini uzatır uzatmaz beliriveren bir kapıyı açıp birkaç basamak indi. Gözden kayboldu.

Avcı, bütün dişleri ortada, gülüyordu. Ve lüzumsuzca konuşkandı.

"Hayvanları severim yenge, diyordu. Kesip yemesine bayılırım. Hem kendim vurursam..."

Oysa Asiye gözlerini yumup kulaklarını tıkıyor, baharın aceleci kuşlarını düşünüyordu. Ama buldukları suyu öper gibi narin içen. Arada kampananın sesini duyar gibi oluyordu. İyice kulak kabartınca, çan havada donup kalıyordu. Her bir dalgası buza kesip dökülüyor, silinip gidiyordu ses. Atölyenin paydos vakti bir türlü gelmiyordu.

"Uzun mu ölüyorlar?"

"Yok yenge. Alimallah hemen biter işleri."

Ölümlerin bari acısız ve çabuk oluşunda teselli aramak, öteden beri alışkanlığıydı. Esmerlikten ileri geliyordu belki.

Avcının düşüncesizce aralık bıraktığı kapıdan gelen soğuk dişliyordu bacaklarından. Dönüp kapıya doğru baktı umutsuzca, kalkıp örtemezdi hayır. Uyanık düşler sarıp sarmalamıştı bedenini. Kampana çalacak... Şimdi çalacak kampana... Çalıyor şimdi. Hemen şimdi. Tam ayaklarının dibinden başlayan bir uçuruma adım atıyor, düşecekken sıçrıyor yine.

Aralık kapıdan bakınca, karda ağır ağır yürüyen kara bir otomobil gördü. Arka camında kocası el ediyordu Asiye'ye. Yorgun gözlerinde sanki kar sevinci. Belki telaşlı ya da korkmuş. Kalkamadı Asiye yerinden. Radyonun cızırtısı, sandalyede öz sıcaklığı kucaklıyordu onu. Avucunda sarıyor, kandırıyordu. "Kampana çalmadı ki daha..." diye fısıldıyordu içine. "Hayır, çalmadı. Isın biraz. Isın..."

Dönüp avcıya baktı Asiye:

"Hemen ölürler diyorsun? Yani acısız..."

YILANLI YALI SÖYLENCESİ

[Yılanlı Yalı hakkında bir şeyler bildiğini iddia eden, karşısındakini anlatacaklarını dinlemeye ve inanmaya zorlayan ihtiyar, konuşmaya başlar.]

Üst üste birkaç gecedir, düşümde denize doğru kayan bakır kızılı bir yılan görüyorum. Kıyıya kadar geliyor. Dikelip bekliyor başı ileride. Deniz çekilip çekilip kabarıyor. Metrelerce yüksek dalgalar vuruyor kıyıya. Yılan en sevdiği dalgaya saplıyor kendini. Bu deniz, sanki bildik bir deniz. Bu yılan, elbette o yalıdan geliyor. Düşümde uyanıyorum. Ayaklarımı sürüye sürüye yürüyorum denize çırılçıplak. Kumların serinliğinden geçip denizin serinliğine kavuşuyorum. Dalıp ufacık bir sıcak leke oluyorum karanlık sularda. Bu güzel serinlikte bulduğum düş mutluluğu, uyanınca terli bir yatak titremesine dönüşüyor. “Olsun, diyorum, gene göreceğim bu düşü.”

Artık çok yaşlı bir adamım. Benim gibi adamların anımsadıkları mutlaka gerçektir. Çünkü ihtiyarlar, geçmişte söylenmiş yalanları, görülmüş rüyaları, kurulmuş düşleri çoktan unutmuştur. Gerçekte olup bitmiş ne varsa bir düş gibi veya düş görerek anımsanır. Benim bu yılanlı düşüm, işte böyle bir anımsama çabasıydı.

Geçmişte yaşadıklarımız birçok insanın hafızasına bölünüp saklanıyor. Onlar öldükçe eksiliyor geçmişimiz. Hatırlatıcılar. Neredeyse bütün hatırlatıcılar öldü. Ben de anımsamazsam hiç yaşamamış sayılmayacak mıyım? İhtiyarlar neden hatıralarını saatlerce anlatarak insanları bunaltır? Şimdi dinleyecek misiniz beni?

[Yalvarır gibidir.]

Tamam.

Belki yüzlerce yıl önce, her şey Yılanlı Yalı’da başlamış. Adı Murat olanlardan bir padişah, kaçıncı Murat olduğu belki sayılmamış bir padişah, kayık sefasında imiş. Aşiyan sırtlarında bu yalıyı görür görmez büyülenmiş. Yalıda ikamet eden her kimse, kaç kişiyse binayı derhal boşaltıp teslim etsinler istemiş. Bu dileğini kendisine eşlik edenlerden birine açmış. Bu zat, yalının yılanları ile ünlü olduğunu, böyle bir işe girişmenin kendisi için hiç

hayırlı olmayacağını söylediyse de kâr etmemiş. (Kendisine işte bu inadı yüzünden bir numara verilmemiş olabilir. Bir numarası olmadığından eminim çünkü bir türlü hatırlayamıyorum. Madem her şey benim zihnimde var oluyor, eğer ben anımsamıyorsam, bu Murat' ın bir sayısı yok demektir.) Kayıkhaneye yanaşmışlar. Murat, yanına aldığı birkaç adamla yalıya doğru yürümüş. Adamlar korkuyorlarmış, ancak padişahın yanında yaşamak her an korkmayı kabullenmek olduğu için alışkınlarmış buna. Kapılar usulca aralanmış. İçeri girmişler. Kimseler yokmuş. Eşyaların üzerindeki kalın toz tabakası soluk almalarını zorlaştırıyormuş. Kimi odalarda epeydir ölmüşlükleriyle birtakım insanlar, yalnız giysileri, saçları ve kemikleriyle yataklarına uzanmışlarmış. Sadece iki kadın koltuklarda oturur vaziyetteymiş. Murat da korkmuş elbette. Ancak bu gizem, yalının maliki olma isteğini daha da kamçılamış. Yalı, birinden diğerine geçilen yedi yapıdan oluşmaktaymış. Yedinci yapı en küçüğüymüş. Buraya kadar manzara değişmemiş. Ürpertici sessizlikte sadece pamuk pamuk toz ve iskeletler. Yedinci evde (Yediden hep korkmak gerektiğini nasıl bilmezmiş bu züppe Murat, o da masallarla büyümemiş mi?) iş biraz değişmiş. Burada yataklar daha küçükmüş, etrafa küçük, elyapımı oyuncaklar saçılmışmış. O toz tabakası burada da varmış. Buradaki ölmüşler ise bebekler olmalıymış. Padişah ve adamları, bu küçük ölmüşleri görebilmek için beşiklerin içlerine başlarını uzattıklarında felaketleriyle burun buruna gelmişler. Beşiklere çöreklenmiş onlarca yılan, gelenleri görünce (bu herifleri gören herkes gibi) çok korkmuş ve hiddetlenmiş. Hep bir ağızdan tıslamaya başlamışlar. Bu ses Murat ve refakatindekilerin kulaklarını öyle bir doldurmuş ki başka ses bilmez olmuşlar. Padişahın önderliğinde bir tıslama da onlar tutturmuş. Böylece yedinci evden altıya, beşe, oradan da gerisingeri ilk eve sürünerek gelmişler. Yılanlar da peşlerinden yürümüş. (Yılan yürür mü, demeyin. Yılanlar içlerinden yürür. Her yeri ayak, her yeri eldir onların.) Hepsi tedirgin tıslamalarla koruluğa dağılmış. Murat ve yanındakilerse eviçlerinde, avluda, taşlıkta, patikalarda, korulukta sürünmüşler. (Yılanların mülk edindiği yerin maliki olmak isteyen, biraz da yılan olmak istemez mi?)

O gün her kim yılanları duyduysa, bu karşı konulmaz tıslama şarkısına katılmış ve üstü başı, etleri parçalanıncaya dek yerlerde sürünmüş. Kulaklarını yılan seslerinden korunmak için tıkamış bazı temkinli kişiler, yılanların koruluktan çıkıp yalıya geri döndüğünü gördüklerine yemin

billah etmişler. Murat'ı bulup saraya getirmişler, padişahlığı o gün son bulmuş, herhalde yaşamı da... Adamlarının akıbeti konuşulmamış bile.

Sonra yalıya ne yapmışlar dersiniz? Üzerine tonlarca toprak dökmüşler, yalı böylece gömülmüş. Rivayete göre İstanbul'un en küçük tepesini parçalayıp bozarak yapmışlar bunu. Sonra şehir yedi tepe kalınca, bundan da pek korkmuşlar ama yılanlardan korktukları kadar değil.

[İhtiyar, burada bir süre susup anlattıklarının dinleyici üzerindeki etkisini görmek ister. Ardından sürdürür konuşmasını.]

Yalı gömülmüştü ama bu korku bitmedi. Bu yılanlı dehşet, kulaktan kulağa anlatıldıkça tahayyülümüzle güçlendi. Hemen her erkek, kulaklarını tıkayıp belinde silah o yalıyı gömmeye gitmiş cesur delikanlılardan biri olmadığına hayıflandı. Yıllar geçti. Bu yaşananlar bir efsaneye dönüştü. Sonunda bizim kulağımıza da geldi. Tevatüre göre, aradan geçen uzun yıllara rağmen aklı hâlâ yalıda kalanlar, yalının mezarını kazıp hırsızlık yapmak istemiş, kulaklarına gelen tıslamalar yüzünden Murat'la aynı sonu paylaşmışlardı. Gene de yalıdan vazgeçmiyorlardı. Sürünüp sular ve kayalar boyunca giysilerini ve deri parçalarını, sonra etlerini ve kanlarını ve sonra kemiklerinin tozuna varıncaya dek kendilerini var eden bütün varlarını artlarında bir ipucu gibi bırakıp, bittikleri yere bir kalıntı, bir artık olarak serilmek caydırmıyordu onları.

Yalı kendini kimseye vermemişti. Tıslamalar, yalıyı teslim etmemişti.

Neredeyse unutulmuş bu söylence hortladığında ve Yılanlı Yalı'ya dair kulağımıza yeniden bir şeyler çalındığında, İstanbul Erkek Lisesi'nde talebeydik. Ben ve okuldan üç arkadaşım da bu dehşetli masala ayrı ayrı inanmıştık. Ama birbirimize bunu hiç itiraf etmedik. Bir gün aramızda sözleştik. Sabaha karşı üçte buluşup okulun altındaki, Bizans döneminden kalma o ünlü dehlizlere dalacak, gerekirse birkaç gün şehrin dört yanına dağılan bu labirentte yalıya giden bir yol arayacaktık. Elimizde kulplu kandillerimiz, kafesli fenerlerimiz, kullanmayı pek beceremediğimiz bir pusula ve cebimizde sustalılarla, çantamız azık ve su dolu, kimselere haber vermeden yola çıktık. Yaklaşık iki saat ilerledikten sonra, dehlizi Y'nin kolları gibi ikiye bölen bir ayrıma geldik. Ahmet ve ben birine yöneldik, ötekilerse diğer koldan yürüyüp gittiler. İlerlediğimiz kol giderek ferahlıyor, tavanları yükseliyor, duvarları ise bizden uzaklaşıyordu. Sadece tabanı daha engebeli olmuştu, yürümekte epey zorlanıyorduk. Bir yerlerden çağıldayan bir suyun rahatlatıcı sesi duyuluyordu. Bizse sessizleşmiştik. Karanlığın

içinde, yalnızca suyun uzak sesiyle kendi içimize doğru yürüyorduk. Henüz kısacık olan geçmişimize dalmış, taze anılarla sarmalanmıştık. Arada bir, başımıza paslı bir su damlası isabet ediyordu. Biraz da üşümüştük. Lambanın yağı ne kadar dayanırdı acaba? Yanıma dönüp soruma cevap beklerken Paşa'yı gördüm. Ahmet yoktu. "Ne Ahmet'i," dedi uykusundan uyandırılmış birinin huysuzluğuyla. Baştan beri Paşa varmış meğer yanımda. (Yalan söylüyordu bu Paşa.) [Yalan söylüyor.] Karşı duvara bitişik, iki dik ve dar basamak gördük. Bir kapıya çıkıyordu. Uzun zamandır açılmamışlığı çağırıyordu bizi. Bir şey bulmuş olmanın heyecanıyla koşup basamakları çıktık. Kapıda Arap harfleriyle "Cerrah Mehmet Paşa Kütüphanesi" yazıyordu. Aynı anda yüklendik kapıya, ahşabı hemen göçtü. Açılıverdi. Evet, bir kütüphaneydi burası. Kalın bir toz tabakası her şeyi dokunulmaz kılıyor, bunca zamandır biriktirilmiş kimsesizliğin hoyratça bozulmasını istemiyordu. Ortada bir ağaç, büyük büyük dedesini ziyaret etmek için üst raflara doğru uzanmıştı. Daha yüksek dalları, tavanın göçüğünden dışarı uğramış, orada yapraklı bir tavan yaması oluşturmuştu. Bir zamanlar üst raflara ulaşmak için yapılmış iskele yer yer çökmüştü. İlgiyle etrafta gezinmeye başladım. Paşa (ya da Ahmet) kapı eşiğinden bakmakla yetiniyordu. Ben de sadece bakıyordum, dokunmaya henüz cesaretim yoktu. Büyülenmiştim. Gömülmüş, unutulmuş, okuru ölmüş, fare ve böceklerin kemirdiği binlerce sayfa, sayısız sözcük... Tozlanmış ciltler, ayrılmış, erimiş, un ufak olmuş formalar, silinmiş isimler... Eski bir fotoğrafın içine fırlatılmıştım, öyle eğretiydim. Parlak renklerim ve tozsuzluğum beni ayırıyordu onlardan. Soluk alamayışım, burada bana yer olmadığını söylüyordu. Gençliğim ve toyluğum, beni yaşlı kitaplardan ayırıp ağaca yaklaştırıyordu.

[İhtiyar lafı epey uzatır.]

Cevdet geriden "Hey!" diye seslenince irkildim. Upuzun bir okuma masasını işaret ediyordu. Devrilmiş birkaç sandalye vardı. O tarafta birkaç ağaç daha gördüm. Bunlar bodurdu. Camlara dek ancak uzanabilmişlerdi. Ayağım birkaç kitaba takılınca sıçradım. Bu gizli bahçeyi, fotoğrafı bozmuştum. Dikkatsizliğime kızdım. Masaya yaklaştım. Üzerine, ağacın yapraklarından sızan ışık parçaları düşüyordu. Masada, sayfaları göğe açık küçücük bir kitap duruyordu. Tereddütsüz alıp ceketimin iç cebine yerleştirdim. (İnsan bir kez bozmaya başladı mı, gerisi gelir.) Bu sırada Cevdet ya da her kimdiyse yanıma geldi, birkaç kitap da o karıştırdı. Sonra

bana dönüp dudak bükerek gözlerini kaydırdı. Omuz silkti. Bu garip jestlere takdir edersiniz ki bir anlam veremedim.

Kütüphaneden çıktığımızda yorgunluktan düşecek haldeydim. Ellerim tozdan simsiyahtı. Boğazım yapış yapıştı. Geldiğimiz yollardan geri döndük. Beriki, yol boyu konuşmadı. Zaten bir suskunluktur sürüp gidiyordu aramızda. Diğer iki arkadaşımızı da göremedik. Yalnız geceleyin yatakhanede Ahmet'in kendi kendine, "Yalı malı yok, unutun," dediğini duydum. Başucumda asılı ceketime uzandım, cebinden kitabı çıkardım.

[İhtiyar burada ceketinin iç cebinden bir kitap çıkarır.]

Okşadım. Karanlıkta adını okuyamıyordum. Önceden bakmamış olduğuma hayıflandım.

[Kitabın yüzeyinde gezdirir elini. Şimdi de kör olduğundan okuyamamaktadır.]

Sabahleyin ancak okudum adını. O zaman, dehlizlerdeki o yolculuğun hiç de boşa olmadığını, bir masala doğru yola çıkanın başka bir masalda da olsa aradığının izine mutlaka rastlayacağını düşündüm. Aramak, çoğu zaman bulmak için bir bahanedir.

[Elindeki küçük kitabı dinleyicisine verir. Yeni hatırlatıcısına gülümser. Kitabın sayfaları birbirinden ayrılmıştır. Kapağı eprimiştir. Üzerinde zar zor okunan şuna benzer bir şey yazmaktadır: *Solutio Sibila Serpens*.[3] Ön kapağında ve bazı sayfalarında adı geçen kütüphanenin *ex-libris*'i vardır. Gene de dinleyici, ihtiyarın yalancı bir bunak olduğunu düşünmekten kendini alamaz.]

3. (Lat.) "Yılan Tıslamasına Çözüm."

VAR OLMAYAN SESLER

Bir kapı ne demektir? Hava karardı mı herkes kapısını kitler. Yağmur yağdı mı evlerine koşar, kapılarını kitlerler. Pencereleri sıkıca kaparlar. Yağmur camlarından süzülür. İçeridedirler. Dışarıda ne varsa gürlesin, dursun. Kurtlar ulusun. Fırtınalar kopsun. Yağmur çatılardan çağlasın, yolları doldursun. Domuzlar kaçsın telaşlı, ezip geçsinler ıslak otları. Kapı, dışarıdasınız demektir.

Kitleyecek kapınız yoksa yağmurda dertop olursunuz. Bir naylon parçası ya da muşamba bulsanız doğrusu iyi olurdu.

Gece ve sokak yutar bedeni. Bomboş çay bahçeleri sırılsıklam ve güceniktir. Her yer açıktır karanlığa. En çok etiniz açıktır. Kara, kirli, kötü kokulu, savunmasız etiniz. Çünkü bilirsiniz öyle açlıkları, öyle arzuları vardır ki insanların... Evet, yazık ki bilirsiniz. Gecenin en kara yerini ararsınız.

Sokağa alıştık, derler sonra parktaki çocuklardan bazıları. Ama hemen ağlamaklıdırlar. Evlere bakarken söylerler bunu. Camlardan sokaklara, bilmezden gelerek sızan o ışıklı buğu ve ardında aklımıza “sıcak” sözcüğünü getiren ne varsa göz kırpar sokaktakilere. Bacalardan çıkıp genzimize dolar payımız. Sonra gölgeli kuytulara kimler yürür? Çöplüklerde kimler yarışır hayvanlarla?

Hanımefendi, korkmayınız. Delirmediniz, hayır. Geceleyin duyduğunuz ve gündüzleri bütün o kalabalığın gürültüsünde eriyen sesler gerçektir. Bundan sizi haberdar edip etmemek konusunda gerçi epey tereddütlüyüm. Mektup yazmaya koyuldumsa da kim bilir yırtar atarım.

Ben de sesler duyuyorum sevgili küçükhanım. Akşamları odanıza çekildiniz mi başlıyor sesler. Gözlerimi yumup resimler çiziyorum zihnimde. Perdelerinizden tutun da duvar kâğıdına kadar odanızı döşüyorum. Sonra yüzünüz nasıldır acaba... Ağzınız ve burnunuz miniktir sanki. Yumuşak saçlarınız güzel kokar. Kaşlarınız gür, gözleriniz dalgındır.

Şömineyi yaktırdığınızda odun çıtırtılarını duyuyorum. Geçmişte kalmış o güzel günleri anımsamak istiyorum ben de. Kendime mutlu geçmişler uyduruyorum.

Sokaktaki arkadaşlar geliyor aklıma ansızın. Bankların soğuğu. Birden betonlaşan kent. Onlara haber vermediğim için kimileyin suçluyorum kendimi. Ama böyle iş duyurulur mu?

(Yırt at mektubu, daha sessiz ol!)

Sizinki gibi evlerden söz ettiklerinde tabii kimse inanmadı. Ben epey kurdum kafamda... Yirmi odalı ev ha! Hem kırmızı tuğlalı. Öyle kırmızı ki sırf tuğlalarının renginden ısınırdı böylesi evler. Düşlerim en çok evin deposunda oyalanırdı. Sadece depo bile bizim parktakilere yeterdi. Bir kapıyı kapatırdık biz de.

Sonra ben buldum o evleri. Buldum. Bir kara hayvana dönüştüm. Süründüm, sızdım bahçeye. Bahçe dedikse, bir ömür... Kuş biçiminde budanmış sayısız porsuk ağacı, tarhların orasına burasına konmuş heykelcikler, fıskiyeler, gölgelerde hamaklar, yapay kayalıklar, şelaleler, dev şemsiyeler altında bahçe koltukları, masalar... Bunların tümü sadece bir evin arazisindeydi. Evinizin. Ansızın sarsıcı bir coşkuya kapıldım. Bir kapı da benim olsa, dedim. Kendime bir kapı açacağıma söz verdim. Her gün tellerden geçip bahçenize süründüm. Köpeklerle iyi geçindim. Seyretmeye doymadım.

Eh, zamanında az çalışmadım inşaatlarda. Baktım, duvarlarınız çok kalındı. Yani, fazla kalın. Elbette soğukta üşümeyesiniz, sıcaklarda bunalmayasınız diyeydi. Ben bilirdim böyle duvarları. Bir girsem, dedim o duvara. Bir kapım olsa. Ah bunu düşündüğümde ağlıyordum, ağlıyordum...

(Mektubu parçala, yak! Yak!)

Sonra ardınızda yaşlı bekçinizi bırakıp tatile gittiğinizde önce tuğlaların harcını kazıdım. Yavaş yavaş. Tırnak, diş, kemik saldırdım sanmayın. İnce ince kazdım, oydum. Çıkardım tuğlaları. Kendime bir kapı açtım duvarınızda. Bu kapıyı çarpmak mümkün değil, hayır. Çekip çıkmak hiç olmuyor. Tuğlaları tek tek dizeceksiniz her seferinde. Hurdadan çaldığım kerestelerle şimdi çok iyi bildiğiniz gıcırtıları çıkaran iki basamak ve kereveti yaptım. Samandan yatağım da orada durur. Kerevetin altında ufak bir masam var. Orada artıklarınızla beslenirim efendim. Bana ne bütün bunlardan, derseniz haklısınız.

Bir de elektriğinizi kullanıyorum. Sadece bir ampul için. Sabah akşam yanıyor o da. Çünkü bir pencere yok burada.

(Buruştur at şimdi, yırt at!)

Bugün kar yağdı. İlkkış gelmiş olmalı. Kendi nefesimle ısınıyorum şimdilik. Bir de şöminenizin sesi. Ses çok önemlidir, inancı destekler. Ve sizin sesiniz. İnce. Çoğun ciyak ciyak. Sakinleştirici veriyorlar size. İstirahat tavsiye ediyor hekiminiz. Var olmayan sesler duyuyorsunuz çünkü. Var olmayan sesler. Onlar elbette benden daha iyi bilirler var olup olmadığımı.

Korkmayınız hanımefendi. Hakkım olmayarak duvarınızda yaşıyorum ben. Duvarın içine ihtiyacınız yok nasılsa, diye düşündüm. Ses çıkarmak istemem hiç. Ama sessizlik de pahalı. Bu kaçak malzeme ses yapıyor.

Bazen düşünüyorum da, affedin beni, ben de doğmuştum sizin doğduğunuz gibi. Ah, neler söylüyorum... Yani benim de atam maymundur belki. Orası muhakkak. Ama siz... Bağışlayın. Ama nasıl böyle oldu? Ben nasıl sokakta kaldım... Bize bir çatı bulunamadı, bir kapı açamadık şu dünyada. Paraydı, eh kazanıyorduk. Bir bodrumda yaşıyorduk, yedi kişi. O bodrumda da çok düşünürdüm ben. Gelip geçenlerin ayaklarını seyrederdim. Ve bodrum katlarında kimsenin yaşamadığı, insanların bunu yasaklamak şöyle dursun, akıllarından bile geçirmedikleri memleketler düşlerdim. Daha kötüsü oldu sonra. İş bitti, evden atıldık. Yardım isteyince, "İş bulup çalışsan ya, genç adamsın," derler. Ya bu koku, bu kir ne olacak? Kime yaklaşsak kovar, korkar. Gözlerimiz çok parlar bizim, fazla parlar. Dilenmesek, yardım kabul edeceğiz, çöp karıştıracağız...

(Buruştur kâğıdı. Gürültüsünden kork. Geri aç, düzelt dizinde.)

Korkmayın hamfendi. Delirmeyin. Var olmayan sesler işitmek korku verir elbette. Ama ya hiç yanmamış ateşin sıcağı; aslında takır takır, kirli bir kapta buğulu yemeğin kokusu; gülümseyen bir sevgilinin göğsü? Delirmek çok zor. Ah bir delirseniz. Yo, siz delirmeyin tabii. Bakın evinize, bahçenize. Hani ben de diyorum ki burası da benim evimmiş. Şu duvar içi yani. Kıkırdıyorum sonra. Ne var canım, ölsem mezarım bu kadar etmez mi? Bırakın yaşayayım, diyorum. Ses yapmam, hep düşünürüm. Duvarlarıma resim bile asarım, ne dersiniz? Bakın, yine kıkırdıyorum! Çöpe resim atsanız? Bir keresinde çöpte bir fotoğraf bulmuştum. Çöpün dibine yığıldığı ağaca dayalıydı. Almak istemiştim aslında, ama nereye koysaydım? Koynuma da sığmazdı koca çerçevesiyle. İki erkek çocuğun

ortasına oturmuş bir genç kız, ellerini çocukların omuzlarına atmıştı. Çocuklardan daha küçük olanı bana mı benziyordu, yoksa ben baktıkça kendimi öyle mi anımsıyordum?

(Kes artık! Yırt at şunu!)

İşte yine gümbürdüyor odunlar!

TEN RENGİ

Biri beni çağırdı. Çanlar çaldı ve ziller. Leziz uykum öyle karşı konulmazdı ki dönüp dönüp yeni bir düşe dalıyordum. Çağrısıyla yeniden sıçrıyordum. Yorucu geceden sonra kalçalarım, kasıklarım ağrıyordu. Belim zonkluyordu. Memelerim ezilmiş, dişlenmişti. Yine de doğruldum. Dönüp bakmadım yatağa. Bu acıklı oluyor. Düşlerimi kovmaya çalıştım. Böğürtüye dönen sesin geldiği yere sürüdüm kendimi. Ne kadar çabuk varırsam o kadar erken susardı.

Sonunda buldum onu. “Gel!” deyip duruyormuş. Kulaklarım vınlıyor hâlâ. Deniz kenarında, bıyıklı bir adam. Bu adamı dün geceden anımsıyor muyum? Bıyıkları, tenimde ürpertici, iğrenç anıları çağırıyor. Uçuşup duran balonları gösterdi. Baktım; titriyorlardı. Gelip geçenler ateş ediyor diye. Hem ucuza.

Neden çağırdığını söylemiyor. Bir taşa tutundum. Sonra o adamla kadın geldi. Kadının bacakları tavuk bacağı. Önceden bir yerlerde gördüğüm. Böylesi de olsa etten bacaklar güzeldir. Sadece istediğinde eğip bükersin onları, böyle rüzgârda sallanmazlar. Baloncu umursamıyor bu durumu. Çünkü bıyıkları var.

Bir lira verdiler. Sanırım beş kez ateş edecekler. Balonlar çırpınıyor! Birden ayaklandım! Belli bir niyetim yoktu. Balonları koruyacak ya da kaçacak değildim. Galiba korktum. Balonların çırpınışını plastik tenimde duydum.

Ancak birkaç saniye ayakta kalabildim. Bıyıklı beni gösterdi. Ve balonları yerinden çözmeye gitti. Umursamıyor. Bunun tek nedeni bıyıklı olması mı?

Mutlu çift beşerden on el olmak üzere gövdeme ateş etti. Bu yolla gövdeme her kurşun isabetinde yere düşmem aslında gecikiyordu. Gövdemden geçen kurşunlar, bir an olsun beni saplandıkları hizada tutmaya çabalıyordu.

Sonra bitti. Baktım: yedi delik. Yani, üç ıska. "Buraya düşeceğim artık." "Hayır!" dedi bıyıklı. "Öyle kal." Düşmemek zordu. Ama olmayacak şey değildi.

İçinden rüzgârın geçmesi güzel şey doğrusu. Yalnız, sahil yolunda yürüyenler pis kokudan şikâyetçi. "Ne boktan kokular var içimizde. Dışarıda parfümler." Kimse üzerine alınmıyor. Delikli olan benim nasıl olsa... Ama kokan benim pisliğim değil. Baloncuya sorun, söylesin. O bilir.

Memelerim güzeldi. Şimdi biri delik. "Kim avuçlar onları?" Göbeğimin iki deliği var artık.

Çift bana bakıyor. Benim gibi onlar da bedenimi inceliyorlar. Bıyıklı adam tehditkâr tavırları kesti; paralarını sayıyor.

Vurulan birinin bahtsız olduğunu düşünmüşümdür hep. Yani önceleri. Ama iş bir kere düşmemeyi becermekte... İşte böyle rüzgâr geçiyor içinden.

Artık kimseyi kırıp incitmem. Kadının bacakları tavuk bacağıymış. Söylemem bunu. Mutluyum şu esintide. Etrafa koku saçıyorum. İçimde lağımlar patlıyor.

Önce içbükey oldum, sonra dışbükey olurken çingeneleri gördüm. Gitmeye niyetim yok. Çalgıcılar. Çerçisi de var arada. Nasıl bir müzik başladı! Mavi elbiseli bir kız dans ediyor. Elbisesi dizüstü. Bacakları biraz çarpık ve oldukça esmer. Saçlarına sarılabilirim, yalnızca saçlarına, tüm bedenimle. Dudaklarına, gözlerine, dişlerine, ellerine dokunabilirim bıkmadan saatlerce. Gerçek bir kadın olmayı nasıl da isterdim...

Dışbükey, içbükey, dışbükey, içbükey...

Çift, sahil boyunca yürümeye devam edip ilerde bir banka oturdu. Tavuk bacaklı kadın, yanındaki herifi seviyor. Tutkunmuş ona. Adamın narin topukları olmasa, bir çiçeği kolaylıkla ezer. Çiçek çamurlaşır. Ama şimdi saçına takmak istiyor o çiçeği. Kadının bacakları çamurdan. Kadın çiçek yiyor bazı rüzgârlı gecelerde. Söylese, herif kalkar gider. Beni delik deşik ettikleri de yanlarına kalır bunların.

Ben bir bayrak gibi salınıp durmaktan sıkılmış olmalıyım. Utanmışımdır. Müzik sürüyor. Yalnız, o mavi elbiseli kız dansı bıraktı. Yanına gidebilsem... Bunun için basit bir merkezkaç kuvveti ve vorteks salınımı yeterli. İşte! Deliklerime bakıyor. Bakmasa ölür. "Dudakları güzel." Islattı onları. Çatal dili var. Onca garabetten sonra şaşacak değilim buna. "Deliklerime bakmayı kes ve havayı koklamayı bırak." Baloncudan söz etmek istemiyorum. Eğildi. Önce mememin üzerindekini, sonra diğer

tüm deliklerimi güzel yüzüyle gezdi. Kokladı ve dilinin ağısıyla uyuşturdu. Kapattı hepsini. İşte nasıl oldu bilmiyorum. Neden yaptı? İyilikmiş gibi.

Artık rüzgâr yok içimde.

MEVSİMLER

Ray Bradbury için...

O sene bir dedikodudur gidiyordu. Abim şair olmaya kalkmıştı. Duyduğuma göre bir hastalık haliydi bu. Sonunda havasız odalarda ilaç kokan yataklar, pencere önlerinde işsizlik, hatta damda yatmak vardı.

Şiir okumak iyiydi, evet. Her yaz epey şiir kitabı geçerdi elimizden. Anlamasak da rüya gördürürdü bize bu kitaplar. Ama şairlik başkaydı. Abime yazığım geliyordu.

Kırmızı bir Dodge oflaya poflaya çıktı yokuşu. Cümle kapısında durdu. Terli, tıknaz bir adamla dedem atladı aşağı. Yola odun yığdılar. Dodge çekip gitti. Ardında epey toz. İşte o tozun içinden önce gözleri, sonra dişlerinin parıltısıyla onlarca çocuk koşarak geldi. Eski leğenler, yamulmuş helkelerle odunu hızla tandıra çekmeye başladılar.

Dedem kasketini geriye atmış, alnını kuruluyordu. Abime el etti. Hacı Bakkal'a fırladı abim. Veletler daha bir hızlandı. İşin ucunda lokum vardı.

İş bitince yine fısıldaşmaya başladılar. Biri yüksekçe bir yerde dikilmiş, abartılı el kol hareketleriyle şiir okuyordu. Hem de okulda öğrettikleri ezber şiirlerinden. Şiiri o sanıyorlardı. Ötekiler dizlerini döverek gülüyor, arada abimin gittiği yola göz atarak kahkahalarını hedefine yolluyorlardı. Daha fazla dayanamadım, hınçla bastım tokadı şiir okuyana.

Dedemle göz göze geldik. Ramazan ayının dinmez öfkesine kapılıp hemen lokumumu kestiğini ilan etti. Çocuklar gülüştü. Dönüp baktım ama yakalayamadım.

Ağaçların yeşili kararıyordu. Gözlerimiz sezdirmeden serilen akşam tülünden bakıyordu birbirine. Açık mutfak pencerelerinden telaşlı sesler geliyordu. İştah açıcı kokular başımı döndürdü. İyi ki niyetsizdim. Yoksa asla dayanamazdım. Masalarda o son saniyeyi bekleyen, geç kalınsa bile parmağını kıpırdatmayan erkekleri görür gibiydim.

Dedem aceleyle dağıtıyordu lokumları. Vakit daralmıştı. Pis mendillerini bohça yapıp eve koştu çocuklar. Ben oralı olmadım. Dedemle zaten aram açıktı. “Bu tekne orucu işi de uzadı artık!” diyeli.

Yer birden titredi ayaklarımızın altında. Top patladı. Abim boğazını temizledi minarede. Ezan okudu güler gibi. Dedemin yüzünde şüphelerden ırak bir gurur kısaca belirdi. Eve yürüdü sonra.

Bense sonuna dek dinledim abimi. Bu işin en çok minareye çıkma kısmını severdi. Bir kez beni de çıkarmıştı gizliden. Uzakta, başka gökyüzü altında, benzer evler görmüştüm.

Ezan bitti. Mahallenin köpekleri bir süre daha uludular. Abim göründü bisikletiyle. Sokakta kimse kalmamıştı. Birkaç metre kala ayağının birini seleden aşırıp bıraktı bisikleti. Elini omzuma attı. Tam eve girerken hanımeli çarptı bizi. Derin bir soluk aldı abim, “Yaz geldi,” dedi. Yazın gelmesi iyiydi. Okul yoktu. Soğuk, kar, çamur yoktu. Sobayı kaldırmışlardı. Evin her yeri bizimdi şimdi.

Son birkaç yıldır mevsimi asıl başlatan Nagehan’dı. Yaz başında mahalleden birkaç kişiyi yanına alıp yollara düşer, yayınevi depolarından, kütüphane atıklarından kitap toplayıp getirirdi. Sonra özenle ayırırdı bunları. Çok eski, tamir edilmez kitaplar, yeni ama değersiz kitaplar, değerli fakat bakımsız kitaplar…

Serin eviçlerinde çocuklar, işsiz gençler, meraklı ihtiyarlar sabahtan toplanırdık. Çok rüya gören ve bu rüyaları anımsayanlardan birkaç kişi seçmişti Nagehan. Eski kitaplardan gelişigüzel sözcükleri halka içine alıp bunlarla yeni cümleler kuruyorduk. Yazıcılar da düşlere dalıyor, kimi zaman içlerinden masal uyduran çıkıyordu. Daktilo edilip saklanıyordu bu masallar.

Kalan sayfalar hamurlaştırılırdı. Günboyu tükürüklediğimiz yapraklar, kalem uçları elimizi, ağzımızı boyardı. Bir öyküde okumuştuk, kendimize “ağzıkaralar” adını verdik. Akşam evdekilere de mor çekirdek yedik diyorduk. Onlar da bilmezden geliyordu. Herkes içten içe eski bir mutluluğu yeniden yaşıyordu. Evdeki anne, baba, çocuk rollerini sürdürürken bu mutluluğu koruyabilmek için kendilerinden de gizliyorlardı kitap işini.

Kimileyin eve cebimde birkaç kitap yaprağıyla gelirdim. Çok eski kitaplardan sayfalar. Hepten kurabiye gibi kokardı. Gece yorganımın altında emerdim. Ağızda hemen erirdi. Bu hüzünlü vanilya kokusu belki de

Nagehan’ın beyaz ellerinden tütüyordu. Bu ellerle size neredeyse parçalanmış bir kitap uzatırdı. Yırtık kapağını yamamak, ayrılmış formalarını yapıştırmak iyi gelirdi ruhunuza. Hatta bir keresinde *Aylak Adam*’ın eksik sayfalarını bile ezberden yazıp eklemişlerdi.

Ciltleme işi için Nagehan birkaç *dayı* görevlendirmişti. Mahalle kahvesi neredeyse boşalmıştı. Gençten kim varsa kütüphaneye koştu dayı olabilmek için. Kitapları çok sevdiklerinden mi, Nagehan’a hayranlıklarından mı bilinmez. Nagehan dediğim dedik. “Bunu yapmaya mecbursunuz, muhtaçsınız kitaplara!” derken savuruyordu kâğıtları. Bu sözlerden kim, ne kadar anladı… Bazısı sersem sersem sırıtıyordu. Bir sert bakışla hemen işlerine dönerlerdi. İçlerinde kötülük olmadığına güvenirdi Nagehan. Bunun için “Yeğenleri Tarafından Çok Sevildiğine Dair İmzalı Belge” isterdi her birinden. Çocukları da tembihliyordu, zorla imzalamasınlar diye. Ben de günlerce çalışıp kendime bir imza uydurmuştum. Dayım için.

Abimde başka bir durum vardı. Seziyordum. Resimleme işi için gelirdi. Hep titriyordu elleri. Cetvelle ölçtüğü kâğıtlara boş bakıyordu. Sonra duvar halılarının uçsuz ovalarına dalıp gidiyordu. Bazen pencereden dışarıyı seyrediyordu. Oysa her zamanki dışarıydı? Güneş altında cayırtıyla sararan otlar, bezgin ötüşlü kuşlar, tüten toprak… Ruhundaki bütün bu burukluğu sarıp sarmalayan doğayı rengi, kokusu ve dokusu ile zapt etmek illetine tutulmuş gibiydi. Öylesi bir çaresizlikle eğiliyordu işine. Hem hevesli hem kederli. Hamurlaşmaya gidecek atık yapraklarda sözcük keşfediyor, cebinden çıkardığı küçük bir deftere not ediyordu. Kendi başına iş yapmasına karışmadı kimse. Ama çocukların dilindeydi işte şairliği. İçten içe Nagehan’la ilgili bir yangın haberi alıyordum abimden. Susuyordum ama.

O sene yaz gelmedi. Kitap toplamaya gidenler eli boş, hem de bomboş dönmüştü. Ana babalar eski günlerden söz ettiler. Şu bir türlü eskimeyen günlerden. Çocuklarını alıp sayfiye yerlerine, uzak akrabalara gittiler. Kaçıyorlardı.

Abimle şerefeden gördük öte mahallelerdeki kitap yangınlarını.

Sonunda Nagehan’dan ses çıktı. Herkesi Hacı Bakkal ve kardeşlerinin yaşadığı evin geniş hayatına çağırıyordu. Kütüphanemiz de buradaydı. Yirmi-yirmi beş kişiydik. Hacı’nın oğlu boş koli getirmişti. Sessizce yerleştirdik kitapları. Bazılarını gözden çıkarmak zorunda kaldık.

Oyun oynadığımız arsanın yakınında yarı dolu bir kuyu vardı. Etrafında onlarca elma ağacı. Elmalar dalda ya da yerde hiç dokunulmadan kalırdı. Sıcağın altında, sessizce, içlerinden çürürlerdi. Mayhoş bir koku yayılırdı. İşte bu dokunulmaz alanda gizlenirdi kuyu.

Yıllar sonra da ne zaman gizli bir yerden söz edilse hepimiz terk edilmiş bir elma bahçesi düşledik. Ayaklarımızın altında küçük, kurtlu elmalar ezildi. Kokuya battık. Hasta ağaçların gövdeden ayrılmış dalları, sallanan bacaklar gibi vurdu omuzlarımıza. Bir kuyu bileziği aradık hep. Kolileri kuyuya indirişimizi, ağlayan çocukları anımsadık. Ötekileri bilmem ama ben bir de kuyu ağzı kapanmadan hemen önce abimin cebinden ünlü defterini çıkardığını, o kısacık anda kuyuya attığını anımsadım. Ya da kendime böyle bir hatıra uydurdum. Bir rüyanın sahnelerini çoğaltır gibi. Çünkü mevsim bitmişti, diye düşündüm. Yaz mevsimi, aşk mevsimi, şiir mevsimi. Kuyunun kapanmasıyla hepsi bitmişti.

SİRK

Nandi bize niçin geldi bilmiyorum. Önceki sabah gidip memelerine baktım. Süt bulsam tası yere çalıp günaha girecektim. Neden bizi seçti bu inek? Hiçbir şey değişmiyor. Her gününü güçlükle devirdiğimiz o bildik geçim sıkıntısı. Küfrediyorum bir yandan. Nehre, dumana, ölüme.

“Babama alıştım,” diyorum kendime. Babamla birlikte kendime de alıştığımı sanıyorum. Toplumdaki yerimiz, falan... Biz ölü yakacağız ömür boyu. Bizim işimiz de bu, diyorum. O kadar. Bir süre dinlemiyorum kendimi. Ama burnum inatla alıyor, ciğerlerime doluyor yanan etin kokusu. Nehir boyu bu sonsuz yangın bitmek bilmiyor. Yaktıkça ölüyor bu insanlar. Yanmaya ölüyorlar. Ölmek için gelip haftalarca bekledikleri oluyor. Alev alan yüzlerine bakmaktan alamıyorum kendimi. Bükülen son mimiklerine. Eriyip açılarak eğri dişleri, belki altın dişleri, bazen dişsiz boşlukları ele veren ağızlara. Patlayıp bir an fışkıran gözlere. İçim toplanıp ayaklanıyor. Ağzıma geliyor hepsi. Ev, Nandi, süt, boğazımda bekleyen yanık yağlı tat, tarçın... Ağlayacağımdan korkuyorum. Babam hemen yakalıyor gözlerimden. Oracığa mıhlıyor beni. Sırtıma iniyor gecikmez değneği. Başımı ellerimle korumama izin vermez. Çenemi göğsüme yapıştırıyorum, ellerim ellerimi yiyor önümde. Kimileyin kan sızar sırtımdan aşağı. O zaman tutup yere çalar beni. Babam.

Gözleri çok güzel Nandi’nin. Büyük, kara ve şimdi ağlamış gibi nemli, uzun kirpikli hem. Biterim uzun kirpiklere. Burnu ıslak, ağzı salyalı. Bu da var.

Günaha giremedim: Süt yoktu memede. Keçiler yine gergindi. Bizim kutsaldan uzak duruyorlardı. Kimi sağa sola tos vuruyordu. Çoban sedirine yüzükoyun yatıp gözümü diktim Nandimize. O da hüzünle bakıyor bana. Yazık ki ceza bize bu tanrı.

Ganj kapkara. Akmazmış gibi balçıklı, gizliden akıyor. Ben Gopil. Ölmüş amcaları, teyzeleri değil yalnız, memeleri henüz dipdiri kızları da veriyorum ateşe. Genç kızların külü de aynı renk olur mu yaşlı bunaklarla?

Aynı yeğnilikte uçuşur mu? Ağır, yağlı dumanları yapışıyor genç, erkek, deli etime. Başkalarının yanmışlığı benimkine ekleniyor.

Turistler uzakçıl bir özlemle gelir buraya. Açık bir sirkte gezer gibi sürekli şaşırıp gülümsemekten alamazlar kendilerini. Renge, kokuya, toza, sıcağa batmış bir masalda gezerler. Bense işte o uzakta yaşıyorum. Lağımcılardan hallice, ölü yakıyorum. Sirk çalışanları eğlenmez pek.

Geçen sene musonlarda ağıla girmiş. Annem hemen Nandi dedi adına. Çok sevinmişti geldiğine. Anneler kolay sevinir. Fırsat buldukça. O gün bu gündür yiyip içip yatıyor Nandimiz. Keçilerin nesi var nesi yoksa iç etti. En kabarık samanlarda yatıp uyuyor. Keyfi gıcır. Bazen çıkıp çöp karıştırmaya gitse de geri geliyor. Annem el çırpıyor dönüşüne. Selamlıyor tanrımızı.

Bir tek gözaklarım kokmuyor bence. Giderek beyazlaşıp kaçıyorlar. Anneme koklatıyorum gözlerimi akşamleyin. “Kokmuyor,” diyor. Onun tarçınından başka koku duyulmaz zaten evde. Babam hemen her zaman öfkeli. Benim dumanımla onunki başka yönlerden tüterek gelip birleşiyor, birden çöküp ağırlaştırıyor evimizin soluğunu. Annemin mutsuzluğunu bir de.

Babamın kirine bulanıyorum gün geçtikçe. Akşam gelip Nandi’nin beyaz memelerine dokunuyorum. Tarçın çubukları yuvarlıyorum avuçlarımda. Midem kalkıyor.

Nehirde günün ilk alevi yükseldi mi kapıyorum gözlerimi. Gözkapaklarımın altında, beynimin gizli bir yanında, düşünmenin bile günah sayılacağı davranışlar birikip belli bir düzene giriyor ve kendilerini meşru kılmanın bir yolunu arıyor. Odun yığınlarının, sedyelerin, dumanın, külün arkası kesilmiyor. Doğduğu yere ille de ait olmalı mıdır kişi? Ayaklarımdan yerin dibine çekilsem, binlerce kilometreyi yanarak, çarparak, ıslanarak saniyeler içinde geçsem, bir başka yeryüzüne çıksam... Dünyanın başka yüzlerinde, uzakta, benim uzağımda güzel yerler olmalı. Sirkin zincirleri sıkıyor incecik ayak bileğimi. Bütün babalar ağrılı çaresizliklerinde gardiyan. Ölüye ağlamak yasak. Ama kendime ağlayışlarımı da gözlüyor babamın sopası.

Kalabalık dehşet veriyor. Sirkte sıradan bir gün oysa. Araya karışıp çalı tutamıyorum kederli erkeklerin yaktığı ateşe. Alevi kapıp kabullenen ölü yüzlerde kendimi görüyorum giderek. Akşamları eve yürüyen bir ceset.

Bir kez daha ölmeyeceğim. Uzaklara gidemeyenlerin bildik düşü mü bu? Gece dolanıp duruyorum ağılın etrafında. Tanrımız uyuyor. Annemin

uçucu sevinci, babamın bitimsiz öfkesi. Uyuyor.

Koç-Bihar'a götüreceğim Nandimizi. Onun tanrı olmadığı topraklara. Çünkü tanrılık nedir bilmiyor Nandi, anlamıyor. Memelerinin beyazı, gözlerinin berrak suyu temizlemiyor beni. İlkin gelmek istemedi. Biraz zorladım kalkıp yürümeye. Alacakaranlıkta, yan yana yalpalayan şişman bir inek ve kavruk bir çocuk gibi göründük ufukta. Ancak uzaktan bakıldıkta aslımıza benziyoruz.

Yolda yağmur başladı. Uzaktan gelen bir yağmurdu bu, başka bir gökten gelip bulmuştu bizi. Hangimiz kurban, belli değildi. Kim inek, kim çoban? "Nandi!" diye haykırdım. Sonra "Gopil!" diye. Kimse cevap vermedi. İçimde bilmediğim türden bir coşku vardı. Kutsal inek ve koruyucusu değildik yıkandıkça. Kokumuz da gitti biraz. Koca sirkin baharlı kokusu. Babamın değneği uzaklarda boğuk bir havayı yaracaktı. Omuz silktim. Annemin gözyaşları – tuttum kendimi. Bir kovuğa çekilip yağmurun dinmesini bekledik. Nicedir özlediğim, izini sürdüğüm bu yalnızlık için minnettardım şenlikli göğe. Nandi'yi öptüm güzel alnından.

Sınır kapısında seyyar kasaplardan kendimce en güvenilir görünenlere yanaştım. Pazarlık kısa sürdü.

Ucuza mı gittin bilemiyorum sevgili Nandi. Ama bir tanrıdan beklenmeyecek kadar çok faydan dokunacak bana, inan. Belki bu yüzden gelmiştin bize? Kim bilir... Cebimdeki parayı sevinçle avuçluyorum. Bir sirk hayvanının kaçış coşkusu kahkahalarla dolmuş yüreğime. Dalga dalga savrulup dağılıyorum, çamurlara bata çıka koşarken. Belki tenimin rengi ele verir beni. Bir değnek, babama benzetmeye çalışır yine. Ne olursa olsun bu tadımlık hürriyet aklımdan çıkmayacak.

TURUNÇ

Karin ateşler içinde yatıyor. Salondaki üçlü koltukta, pencereye bitişik. Bazen sayıklıyor. Salonda, üçlü koltukta yatıp okula gitmemek, çocukluğun güzel yanlarını kurup büyüten anne sesiyle gün boyu uyuyup uyanmak hoşuna gidiyor. Hasta olmak güzel geliyor neredeyse. Annesinin şimdi kurulanmışçasına serin eli, Karin'in yanan gözkapakları üzerinde kısaca bekleyip kaşlarını tarazlıyor ve alnından saçlarına doğru kayarken hafif bir rüzgârı anımsatıyor. Açmıyor gözlerini Karin. Nedensiz ağlamaklı birden. Gözkapaklarını kıpırdatmadan gözyaşlarını kovmak istiyor.

"Kartanem" diyor annesi, "Kar" diyor kızına. Dış pervazda tülü delip geçen bakışlarıyla bir karga belki sahiden Karin'e bakıyor. Kara karga. "Kar" diye kendine seslenirken Karin, "–ga" diyor ansızın, "kar" yine, "–a" diyor sonra. Birden tüm bilinmezliklere ulaşıyor yanan alnının ardında gizli zihni, her şey kardan mı, derken çözülüp dağılıyor bu ilginç düşünce, ânında unutuluyor. Uyku damla damla alıyor Karin'i kuyusuna.

Çay kaşıklarının bitimsiz sesi. Ve bu sesin huzurla ilgisi... Arkadaşlıkla, konuşmakla, anlaşabilmekle derin bağı. Çay içiyorsak her şeyin üstesinden geliriz gibidir. Günde kim bilir kaç kez, "Yeniden demleyeyim mi?"ye cevap hayat kurtarır. Akşamları çay sayesinde başa çıkarız ertesi gün işe, okula gidecek olmanın sıkıntısıyla. Karin uyanınca mutlu hissediyor kendini bir an. Komşu kadınların kahkahaları, nedensiz ve sıklıkla ağlayan çocuklarına rağmen onu asıl uyandıran kaşık şıngırtıları iyi geliyor.

Oturur vaziyette, pencereden binanın arkasındaki arsayı gözlüyor şimdi. Moloz yığınları, eğreltiotları içinde oynayan çocuklar arasında bakındığı biri var. Yıkık gecekonduların saçılmış mahremiyeti: Duvarlar her odada başka renk.

Karin, Turunç'u düşünüyor, şimdi ne yaptığını, nerede gizlendiğini...

Nemli gözlerinden baktığı uzaklar hep buğulu. Göremiyor. Hem Turunç göstermez kendini, ele vermez. Görünmediği iyi. Nerede olduğunu bir bilse...

Karin arsada gezinirken bulmuştu onu. İki yıl kadar önceydi. O zamanlar pek korkmazdı Karin. Tam bilmiyordu nelerin korkunç olduğunu. Çocuklar viranelere girmezler oysa. Yıkık gecekondularda yuvalanan sapıklardan söz eder çünkü anneleri. Ama Turunç sapık değil ki. Bunu annesine nasıl anlatsın. Sadece farklı o. Bir çocuk boyunda belki ama çocuk değil. Ağzı hep gülümser Turunç'un, dişleri kocamandır. Gözleri onu dev bir kediye benzetir bir an. Burnu yok kadar küçüktür. Yüzü epey tüylüdür. Minik bir kuyruğu vardır. Çığlık ve kahkaha atarak konuşur. Karin onunla konuşmayı öğrendi.

O gün, tembihlenmiş büyük çocukların elinden kolaylıkla kurtulmuştu Karin. Gecekonduları merak ediyordu. Renkli duvarlar çağırıyordu onu. İşte bu odalardan birinde soluklandığında gördü onu. Turunç, Karin'i görünce yattığı yerde sıçradı birden, oturdu. Kocaman dişleriyle istesin istemesin, hep sırıtıyordu. Karin de gülümsedi. Yanına gidip çömeldi. Portakal rengi saçlarına, sakallarına baktı uzun uzun. "Turunç," dedi ona. Yumuk ellerini tuttu sonra, tırnaklarına baktı şaşkınlıkla. Turunç da onun kulaklarını inceliyordu. "Ben Karin," dedi yüksek sesle. Minik elini göğsüne vurup tekrarladı adını. Turunç bu hareketi çok gülünç bulmuştu. Kahkahalar atıyordu. O da elini göğsüne vurmaya başladı. Keyifle sallanıyordu minik kuyruğu. "Kar, kar!"

O günden sonra Karin her fırsatta kaçtı oyunlardan, Turunç'u bulmaya gitti. Karşılıklı oturup gülüyorlardı saatlerce. Turunç'un saf kedi bakışları ve gürültülü kahkahasına, sonra portakal rengine yaklaşıp sarıya, kırmızıya yalımlanan tüylerine bitiyordu Karin. Onu çok başka ve güzel buluyordu.

Annesinin Turunç'u tanısa aynı fikirde olmayacağını için için biliyordu ama. Onun güzel dediklerine benzemezdi Turunç. Büyüklerin güzel buldukları şeyler hep aynıydı zaten. Hele babası Turunç'u belki polise verirdi. Polisten çok çekinirdi Karin. Evet, babası kesin polise verirdi onu. Çünkü Turunç gibisini görmemişti hiç. Belki yasaktı portakal renginde olmak, kahkahalarla konuşulan bir dile sahip olmak, kedi gözlü olmak? Kim bilir...

Karin peynir-ekmek götürüyordu Turunç'a. Fındık, zeytin kimi zaman. Turunç da ona elma ve çiçek veriyordu. Karin oburca yiyordu o çiçekleri. Gülmekten katılıyorlardı.

Burnuna portakal kokusu geliyor.

"Hadi Kartanem, biraz ye bari."

“I-ıh!”

Doğruluyor yatakta Karin. Komşular gitmiş. Ortalık toplanmış. Mutfak dağınıktır. Salon temiz. Birden dünyanın bütün bıkkınlığı, isyanı, kederi buluyor küçük çocuğu. Dışarı bakıyor. Karga gitmiş.

Annesi ısrarcı: “Turunç, dedin bebeğim? İstemiyor musun?”

Ağlamaklı ağzını açıyor Karin. Buğulu ağzında portakal buz gibi. Zor yutkunuyor.

“Ne zaman iyileşirim anne?”

“Ye de iyileş işte!” Kızının bakışlarını izleyerek arsaya gidiyor kadının gözleri.

“Arkadaşlarını özledin tabii...”

Karin uzaktaki yıkık konduları zar zor görüyor. Turunç kim bilir hangi duvarın ardında... Karin’i merak ediyordur o da şimdi. Aramaya çıkmasın diye yakarıyor Karin. Ya çıktıysa? Çocuklar tutarlar onu. İşkence ederler. Belki de korkarlar tutmaya. Büyükler duyarsa polis çağırır, belki itfaiye de gelir. Ah annesine anlatabilse, sorabilse Turunç’ta suçlu bir yan var mı, diye... Turunç kötü değil aslında, Karin biliyor bunu. Ona öğretilenlerden kurtarıp nasıl biliyorsa biliyor arkadaşının iyi ve güzel olduğunu. Turunç yalnızca sevgiyi anımsatıyor ona. Patisini eline alıp saçlarını sevmek istiyor şimdi. O koca ağzıyla kahkahalar atsın istiyor yeniden. Karin konuştukça anlar gibi başıyla sürekli onaylamasını, çiçek yerken ve onu güldürmek için başka şaklabanlıklar yaparken “Kar! Kar!” diye haykırmasını istiyor.

“Aa biliyor musun, arsaya çocuk parkı yapılacakmış. Kocaman!”

Annesinin neşelendirme girişimleri büsbütün üzüyor onu, telaşlandırıyor.

“Gecekondular ne olacak peki?”

“E yıkılacak bebeğim... Zaten kimse yaşamıyor ki orada. Yıksınlar tabii. Sapıklar, evsizler doluşmasın.”

Karin’in ağladığını fark ediyor kadın.

“Sapık falan yok, merak etme canım.”

“Anne, benim saçlarım portakal rengi olsaydı, beni yine sever miydin?”

Kadın şaşkın, gülüyor.

“Ne içli çocuksun sen! Bunları düşünüp bir de ağlıyorsun. Elbette severdim, sen benim bebeğimsin. Ama iyi ki de öyle değil saçların...” diyor göz kırparak.

Tabağı alıp doğruluyor.

Gecekonduların hiç bitmeyeceğine inanmak istiyor Karin. Aklına başka çözüm gelmiyor. Turunç'u alıp gizlice başka bir yere götürmeyi düşünüyor. Kulakları alev alev. Yatağa çekiliyor gerisingeri. Gözkapakları ağırlaşıyor.

Düşünde omzu kargalı polislerden kaçıyor. Kuyruğuna uzanıyor eller. "Saçlarım da portakal rengi mi acaba?" Başına, yüzüne dokunuyor. Anlayamıyor bir türlü. Arsayı arıyor nefes nefese. "Turuunç!" diye haykırırken aslında cılız sesine uyanıyor.

Pervazda yine karga, dosdoğru Karin'e bakıyor.

SAKLAMBAÇ

Hasan Ali Toptaş sevgisiyle...

Güneşin altında titreşen yolda bir çocuk, topuklarını kıçına vura vura bahçemize doğru koşuyordu. Bir elini öne uzatmış, getirdiği haberi, elinin böyle ileride duruşu sayesinde bize bir an kadar daha erken ulaştıracak. –Bu kareyi dondurmak istiyorum. Çocuğun mesafeyi yaran gövdesini seyreden biz torunların, penceredeki anneannenin, içeride büyük dayının bu haberi almaması; dahası bu haberi oluşturan ne varsa sonsuza dek yeryüzünden silinmesini diliyorum.– Henüz eve ulaşmadan bağırıyor çocuk: “Candarmalaaaaar!” Denizliğe dayanmış bekleyen anneannem, birden doğruluyor. Küfrederek çıkıyor dışarı. Büyük dayıya sesleniyor. Dayı yok. Hem telaşlı, tasalı hem de öfkeli defalarca sesleniyor. Dayı yok. Korkumuzdan, çocuklar, dağılıp arıyoruz dayıyı. Yok. Olsa hemen görürdük çünkü öyle devdi ki o.

Anneannemin korkusu boşa değil. Jandarmaların önceki gelişlerinden birinde kardeşi bir kere daha ortadan kaybolmuştu böyle. Önceleri kaçabildiğine sevinmiştik. Ancak uzun zaman haber alamadık ondan. Haftalar sonra ormancılardan biri atını bulup getirmişti. Hayvan çok zayıflamıştı. Hastaydı. Soluksuzdu. Dediler ki (demişler ki) büyük dayı, ormanın gidilmeyesi yerine gitmiş. Dediler ki (demişler ki) oralarda orman, eski hayvanları ve bitkileriyle gizlice tarihdışı bir geçmişi hâlâ yaşarmış. Dayı, ormanın kadim zamanlarını görmüş. Hani şu uzun saçlı ağaçların salındığı, birtakım görünmez kuşların sürekli ağladığı, bulutlarını ağaçlarının en yüksek dallarında taşıyan, sınırları nem ve yosunla örülü, bitmek bilmez fısıltıların insanı çıldırttığı, ormanın ancak masallarda var olan kısmına. Dayı için, “Çıldırmıştır, daha da iflah olmaz,” dediler (demişler).

Bir gün, torunlar, bahçede beştaş oynuyorduk. Büyük dayı bahçe kapısında dikilmiş, bize bakıyordu. Ne zaman gelmişti oraya, bilmiyorduk.

Durmuş bakıyordu. Birdenbire belirmişti. Belki de aynı masalları dinleyip aynı rüyaları gören bizlerin ortak düşüydü. Ama anneannem dayıyı fark edip fenalaşınca, biz de aydık. Dayıyı eve soktuk. Oturttuğumuz yerinde oturdu sedirin. Bize, etrafa, eski bir fotoğraftan bakıyordu. O şimdi bizi başka türlü biliyordu. Döndüğü iyiydi ama eksikti. Şimdi'si başka yerdeydi. Eski zamanlarını ya da ömrünün hiç bilinmeyen anlarını burada bizimle geçirmeye gelmişti. Uykulu bir hali vardı ya da uykusuz. Düşünü seriyordu bahçelere, yollara, avlu içlerine, serin yataklara, odaların ahşabına. Rüyaları her yere iplik iplik serilmişti. Öyle ki biz de artık onun düşlediği kadardık. Onun düşlerinde ve ancak o kurdukça yaşayacaktık. Dayı, belki de, gerçeğe, ancak bir düş olduğunda tahammül edebiliyordu. Öyleyse biz de –torunlar ve anneanne– gerçek olmaktansa dayının dünyasında tek kurumluk düşler olarak yaşamaları yeğledik. Bunu dayı için bile isteye yaptık. Eskisi gibi çekinilecek bir yanı kalmamıştı. Bizimle oyun oynuyor, akşamları kerevette anneannemden masal dinliyordu. Koca ağzını açıp ormanca esniyordu. Uzaktaki gökten çığlık çığlığa geçen kırlangıçları yutuyordu bu ağız. Sonra birden masal dinlemeyi bırakıp kerevetten aşağı, başka bir masala iniyordu. Bir dev oluyordu. Aylarca kaldığı antik ormanın ikliminde gezinmeyi sürdürüyor, sülünlerin, telli turnaların, geyiklerin, karacaların izini sürüyordu. O günden beri anneannem dayı için "saf" derdi. "Ne var bu safı ille de askere alacak? Ne yapsın askerde bu garip?"

Köyün bütün çocukları anlaşmıştık. Dayı askere gitmeyecekti. Anneannem de her seferinde onu saklamayı üstleniyordu. Jandarma gün geçtikçe daha da işkilleniyordu.

Dayı yine kaybolduysa ve yine dönebilirse, kim bilir bu kez eski zamanlarını bile yitirmiş olabilirdi. Anneannem çığlıklı bir telaş oldu. Kimi görse dayıyı soruyordu. Asker ha geldi ha gelecek. Nihayet dayıyı aşağı bahçedeki çardakta buldular. Geldi, yüzünde o bildik uyku. "İstemem, dedi anneanneme, bırak beni. Kendim saklanırım." Anneannem bu dev adamın koluna asıldıkça asılıyor, dayı kolunu bir silkse uçup gitmekten korkmuyordu.

"Etme. Gel gir kuyuya."

"Bıktım, dedi dayı, çok karanlık, ıslak..."

Ama anneannemiz yekindi, sağından dolandı, soluna yalvardı, ayağına kapandı. Jandarma yolun başında görünmüştü ki dayı kuyuya girdi ve anneanne birkaç tılsımlı sözcükle kuyu ağzını kapayıverdi.

Jandarma, evi altüst etti. Dayıyı bulamadı. Köyde kime sordularsa ormanın o eski yanından hiç dönmediğini söylediler. Çocuklar korkup ağladı yalandan. Jandarmanın iki askeri yine de günlerce kaldı. Anneannem –aklı kuyuda– çay demledi, çorba pişirdi. Biz çocuklar, dayının düşünden yoksun kalınca o günlerde büyüyüverdik. Hepimiz evdeki askerlere diş biledik. Ama çaylarına tuz atmaktan başka şey yapamadık.

Kuyunun etrafında dolaşmamak, kuyuyu dinlememek için kendimize engel olduk. Dayı her gece rüyamıza geldi. Tüm çocuklar aynı rüyada gördük ki dayının o eski ormandan getirdiği yeşil karanlığa şimdi başkaları ekleniyordu. Dayı konuşmuyordu, hayır, dışarıyı dinlemekten de vazgeçmişti. Yeryüzünde söylenen sözler, şimdi kuyuda bekleyen dayıya ulaşamıyordu. Belki de anneannemin tılsımlı sözleri diğer bütün seslerin yolunu kesmişti. Yalnızca delirmiş yağmur sızıyordu kuyusuna. İçeri sızan damlalar, dayının masalını perçinleyen sonsuz yankılara dönüşmüştü.

Askerlerden gizleyerek, yalnızca hecelerle, her çocuk bir heceyle, anneanneme soruyorduk: “Bahçemizdeki kör bir kuyu mu?” Anneannem anlamıyordu ama –anlamaktan mı korkuyordu askerlerin sezmesinden mi– sadece gözlerini belertiyordu bize. Yine soruyorduk. Onu ürkütmemek için ellerini öperek soruyorduk: “Kör kuyuda başka gözler açılır mı?” Askerlerin, elindeki beyaz bir güvercini öpüp kokluyor sandıkları anneannem, yüzünü büyük bir mendile gömmüş, ağlıyordu. Deli yağmur inadına yağıyordu. Kuyuya sızıyordu sular. Bir çıkrık sesidir yayılmıştı havaya. Köyün tüm çocukları, birbirimizin saçlarını tararken fısır fısır, “Bu ses kesilmeli,” diyorduk. “Asker duyacak.” Ne ses kesiliyordu ne asker duyuyordu. Anneannem askere pişirdiği yemeklere gözyaşından ağısını akıtıyordu. Çocuklar, biz, askerlerin botlarına işiyorduk geceleri. Elimizden ne gelirdi...

Asker hariç hemen herkes, evlerinden, bahçelerinden, çaylıklardan, köy yolundan kulak kabartmış sürekli kuyuyu dinliyordu. Bazı kadınlar, sundurmalarda bizim evi gözlerken hafifçe buharlaşıyorlardı. Erkekler garip bir ihtiyarlığı kabullenip genç meraklarını bahçemize yolluyordu. Çocuklar ve biz torunların, bıyıkları terleyeyazmıştı, memeleri uç vermişti. Yine de çocukluk tayflarımız kuyunun etrafını tavaf ediyordu. Hele geceleri uykuya dalmadan önce, binlerce renkte karanlıkla sarmalanmış kuyulu düşler kuruyorduk. Evdeki çocuklar böyle ansızın çocukluktan el çekmeye yüz tutunca, anneannem daha da yalnızlaşmıştı.

Ve bir gün asker gitti. Kuyunun başında önce gölgelerdik, sonra somutlaştık. “Tılsımlı sözcükleri anneanne, dudaklarını kanatarak da olsa söyle.” Kuyu açıldı. Başlar uzandı. Fenerler sarkıtıldı. Çocuklar düşeyazdı. Dayı yok. Anneannem çökmüş gözlerini kaldırdı, nicedir tuttuğu soluğunu boğumlu bir haykırış olarak, katmer katmer, onca suskunluğu yerle bir ederek bıraktı. Ağlıyordu, toprak ve kuyu ağzı yutup götürsündü yaşları dayıya.

“Anneanne –kim bilir– kuyunun da eski bir zamanı yok mudur, dayı oraya gitmiş olamaz mı?”

“Hani anneanne, kuyunun dibinde bir başka göz açılır? Lokman’ın masalında olduğu gibi? Dayı o kerterizden geçmiş, başka bir masaldaysa şimdi?”

Kuyu açıldıktan sonra, dayı bir daha rüyamıza girmedi. Artık onunla ilgili dile getiremediğimiz bir gerçeğe inanmıştık. Doğrusu iyi halt etmiştik. Dayı bunu hak etmemişti. Yine de dinlediğimiz masallarda biraz da onu bulmaya çalıştık. Ya da dinlediğimiz masalı, bir dayıya dönüştürdük.